

BINOKKEL

S Õ L T U M A T U E E S T I K U U K I R I

**Nii see algas:
Eesti liitus Euroopaga**

**MÕJUVÕIM
või pikantne lisand?**

**Valesti kustutatud ehk
Eesti Iseseisvuse
väärtused**

**TAMPERE-TALO
ja eestlase vaim**

**LIISA LÖYTTYNIEMI:
"Otsustasin teha kõik
endast võimaliku"**

**ESTO
2004 RIIAS
JÄÄB VIIMASEKS?**

E U R O O P A - E S T O - E E S T L A S E D

Esikaanepilt:

TALLINN: Esimene hommik Euroopa Liidu liikmesriigina. Täna lõpus asub Soome Vabariigi Suursaatkond.

Foto: Rain KOOLI

Väljaandja: Soome Eestlaste Liit ry
<http://www.binokkel.com>
 Trükitib: Aaltospaino oy

KÄESOLEVA NUMBRI AUTORID:

Rain KOOLI *ajakirjanik Kymen Sanomat*
Urve KORJULA *freelancer Tampere*
Krista NIEMI *freelancer Tampere*
Jan KESKÜLA *freelancer Hamina*
Juha-Matti MARTIKAINEN *dokumentalist*
Kristiina TEISS *vabakutseline tõlkija Tampere*
Marta VALS *freelancer Kotka*
Lembit PALM-LEIS *Kalifornia USA*

KUUKIRJA TOIMETAJAD:

Peatoimetaja **Rain OTS** *Tampere*
 e-mail: rain.ots@binokkel.com
 Tegevtoimetaja **Piret KOOLI** *Kouvola*
 e-mail: piret.kooli@binokkel.com

Kuukiri BINOKKEL avaldab lugejate kirju ning kaastöid, kuid jätab endale õiguse otsustada nende kasutamise ja toimetamise üle. Kaastöid ei tagastata, välja arvatud paberfotod.

Ilmumissagedus:

Paberväljaanne ilmub keskmiselt 4 korda aastas.
 Üksiknumbri hind 3,95 EUR
 Hind postitatult terves Euroopas 15,00 EUR aastakäik

Kuukiri BINOKKEL tellimine:

Kuukirja tagakaanel oleva kupongiga
 e-mail: binokkel@binokkel.com
 Kodulehekül: www.binokkel.com
 Tel. + 358 3 3628179
 Tel. + 358 50 5965413
 BINOKKEL
 Binokkel c/o Rain Ots
 Liinakonkatu 10E23
 33730 TAMPERE, Finland

**Kui tellid enne 15. septembrit,
 osaled suurel loosimisel
 AUHINNAKS
 üllatusreisipakett kahele!**

Käesolevas numbris:

- 3 Juhtikiri
- 4 Euroopa Liidu ajastu algas vaoshoitult
- 5 Miks Eesti liitus Euroopa Liiduga?
- 6 Viinaralli kiiruskatsed jäid ära
- 7 ID-kaardiga Euroopa Liidus
- 7 Lihtsalt hea teada
- 8 Mõjuvõim või pikantne lisand?
- 8 Euroopa Parlament
- 9 Lühike sissejuhatus tuletõrjumise ajalukku
- 10 Välis-Eestlased ja ESTO: Kas ESTO aeg on läbi?
- 11 Aino Kallas Mardi Laadal
- 12 Eestlased, kassid ja poliitika
- 14 Kuidas iseloomustada Liisat?
- 14 Tulge Suvepäevadele!
- 15 Seal, kus tunne ja mõistus kohtuvad
- 17 Teater - see ravimatu nakkus
- 18 Väliseestlased ja ESTO
- 19 Üldlaulu- ja üldtantsupeo kava.
- 20 Lihtsalt "Tere Portugalist!"
- 21 Euroopa laienemine tõi kiired ajad

Tagakaane
 joonistus:
JAN ERIK
 6-aastane

Kuukiri BINOKKEL on saadaval:

- Riias ESTOpäevadel 27.-30. juunini - infopunktis
- Los Angelese Eesti Seltsis
- Lissaboni Eesti Seltsis
- Soome-Eesti ühingute Liidus SVYL
- Tampere-Tartu-Seura, Suvantokatu 13 Tampere
- Täpsem info kuukirja BINOKKEL toimetusest

Kuukirja BINOKKEL saab lugeda Soome raamatukogudes, Eestis võib seda leida suuremate raamatukogude Välis-Eesti osakondadest ning Soome Instituudist Tartus.

Juhtikiri

Mis mõttes Binokkel

Esimesel mail 2004 muutus maailm. Eestist sai Euroopa Liidu liige, eesti keelest sai Euroopa Liidu ametlik keel. President Meri heiskas koduõuel Nato lipu. Eesti, Läti ja Leedu õhuruum on NATO kontrolli all. Vaba Euroopa lõpetas eestikeelsed saated. Eesti kodanikud valivad Euroopa Parlamenti. Toomas Hendrik Ilves ja Jaan Kaplinski laulavad kõigi Euroopa Liidu maade sotsiaaldemokraatidest parteikaaslastega Internatsionaali. Tollipiiri kadumine Eesti ja Soome vahel sundis Soome valitsust tegema uskumatut ja alandama alkoholi hinda. Selle tõttu sureb igal aastal kolm tuhat soomlast rohkem kui muidu. Eesti suudab mõjutada teiste maade sisepoliitikat.

Mis saab edasi? Kolme aasta pärast saavad eestlased Euroopa Liidu punapassid. Aastal 2007 kaob käibelt Eesti kroon. 2010 valitakse Euroopa Liidu kõige kaunimaks rahaks Riias sündinud eestlase Kristian Jaak Petersoni pildiga euromünt. Tallinna ja Helsingi vahel hakkab sõitma metroo.

Me oleme võitnud! ESTO ja laulupidude missioon on täidetud - Eesti on vaba. Milline võiks olla eestluse ülemaailmne missioon järgmise viie, kümne, saja ja viiesaja aasta perspektiivis? Millest laulda laulupeol ja unistada eestlaste suvelaagri lõkketule ääres?

Eestlust ühendava missiooni otsimine ongi kuukirja Binokkel peamine ülesanne. Siin saavad kaasa rääkida eestlased idas ja läänes, nii need kes on elanud suure osa oma elust Eestis kui ka võõrsil sündinud. Osa meist on viidud, osa minema sunnitud, osa on maailma viinud armastus, vajadus elujärge parandada ja areneda või lihtsalt inimlik uudishimu. Kõigil meil on asjadele oma ainulaadne vaatenurk - olenevalt igäihe haridusest, saatuselt ja parasjagu ümbritsevast kultuurist. Aga keel on meil üks. Peale ühise keele on veel vaid üks omadus, mis meile kõigile on ühine: see on võime näha asju korruga kahest erinevast vaatenurgast. Sellise nägemise võimet kutsun binokulaarsuseks ehk kakssilmsuseks.

Binokulaarse nägemise oskus võimaldab väikerahvastel läbi sajandite kesta ja areneda. Eestlased on õppinud elama ida ja lääne vahel, suutes näha asju ühteagegi nii nagu kristlased ja nii nagu paganad. See on see vabadus, mida suurriigid on kogu aeg tahtnud võita ja endale allutada viies teisiti nägijaid ja mõtlejaid oma kodumaast kaugemale ning röövides neilt inimõigused. Binokulaarsuse vastand on üksilmsus ehk küklopism. Seni pole ükski kükloop suutnud lõplikult võita: hävitades ainutões kahtlejad muutub ka tõde ise omaenese vastandiks. Siit positiivne seletus sellele, et eestlastel on kaldumus jätkuvalt omavahel vaielda. Sellepärast ei või eestlasi ühendama pürgiva väljaande nimi mitte iial olla Tõde, vaid pigem hoopis Binokkel. Binokkel toob asjad lähemale, kuid võimaldab näha kahe silmaga, sügavuti ning laiema silmaringiga kui näiteks luup või mikroskoop.

Binokkel kutsub igast vaatenurgast eesti keeles kaasa mõtlema ja üha huvitavamaks muutuva eestikeelse maailma mitmekülgsusele kaasa elama. Püüame tutvustada maailmas tegutsevaid eesti inimesi, eesti maailma avastavat ettevõtlust ning loomulikult ka eesti seltsi-, kultuuri- ja haridustegevust eri maades. Aga samuti ka eesti kultuuri ja keele harrastajaid ja toetajaid eri maades. Meie kõikide huvides on, et meil oleks kus ja kellega eesti keeles ka edasi suhelda. Seepärast mõtlen sõna "eestlane" all kõiki neid inimesi, kes oskavad ja tahavad eesti keeles ja eesti kultuurikontekstis suhelda. Iseenesestmõistav ei ole see tänases üha ükskeelsemaks mutuvus maailmas kellelegi, vaid nõuab vaevanägemist igäihelt.

Sügisest alates ilmub ka laste- ja noorteosakond. Tahame, et ka meie lapsed harjuksid eesti keeles lugema, kirjutama ja kaasa mõtlema. Maailmas on palju teisi samasuguseid, kellega ainsaks ühiseks keeleks on eesti keel.

Käesolev Binokli avanumber on paratamatult veidi Soome-keskne, kuna suurem osa tegijatest on Soomest. Sõltumatus tähendab aga seda, et Binokli sisu ja nägu sõltub sellest, kes on meie lugejad ja tegijad. Tuleb nentida, et ka sõna "kuukiri" räägib praegu veel rohkem tegijate entusiasmist ja eesmärkidest kui tegelikest võimalustest. Esialgu ilmub Binokkel vaid 4 korda aastas. Seda mööda, kui leidub kaasamõtlejaid - lugejaid ja tegijaid - kasvab ka Binokkel.

Teretulemast kaasa lööma!

Rain OTS

Euroopa Liidu-ajastu algas vaoshoitult

Võimsat, taevast katvat ilutulestikku ja õlaulupidu Tallinnas ei nähtud.

President **ARNOLD RÜÜTEL** kinnitas, et see ei tähenda ninakirtsutamist.

Ajalooline öö, mil alles 13 aastat tagasi iseisvunud Eestist tuli Euroopa Liidu liige, ei erine Tallinna tavalistest volbriöödest.

Maipüha hommik oli isegi ehk eelmiste aastatega võrreldes rahulikum.

Tallinna vanalinnas uida-

nud belgialasest ajakirjanik imestas "ei tähelippe, ei pidutsevat rahvast, ei ilutulestikku".

Eesti President **Arnold Rüütel** selgitas nähtust, vastates teemakohasele küsimusele Kadriorus presidendilossi õuel toimunud pidulikul tseremoonial. Rüütli sõnade kohaselt on eestlased põhjamaale iseloomulikult vaoshoitud.

"Me oleme sageli tagasihoidlikud ja sissepoolepöördunud. See aga ei tähenda umbusalduseavaldust Euroopa Liidule".

Ajakirjanike küsimustele vastas tui Rüütli siiski tõdeda fakti,

et kolmandik eestlastest hääletas läinud sügisesel Euroreferendumil unioniga liitumise vastu ja et EL-teemalistes aruteludes on liikmestaatus tähendanud Eestis viimasel ajal eelkõige vaid hindade tõusu.

Rüütli väitel on Eesti seadnud Euroopa Liiduga liitudes eesmärgiks majandusliku ja sotsiaalse kasvu.

"Oleme sellega andnud endale lubaduse paremast tulevikust ja kui see kasvamine õnnestub, saavad sellest kasu ka kõik need kellel on praegusel hetkel raske ja kes suhtuvad Euroopa Liitu skepti-

Miks Eesti liitus Euroopa Liiduga?

Põhjenduse Eesti ühinemisele ELiga on andnud Eesti Vabariigi President, Riigikogu esimees ja peaminister oma ühisavalduses (Vabariigi Presidendi veebilehel):

“Eesti oli, on ja jääb osaks Euroopast. Koostöös meiega ühesuguseid väärtusi jagavate Euroopa riikidega suudame kaitsta ja kindlustada oma iseseisvust, arendada oma keelt ja kultuuri. Eesti keelest saab Euroopa Liidu ametlik keel, mis kindlustab meie emakeele tulevikku.

Euroopa Liit annab meie majandusele uue hoo ja seeläbi tagab iga eesti kodaniku heaolu kasvu ja aitab eestlase elujärje jõukale Euroopa Liidu tasemele.

Euroopa Liidu liikmesmaana saame kaitsta Eesti huve nii Euroopas kui kogu maailmas.”

President **Arnold Rüütel** on ka varem öelnud, et Eesti tahe liituda Euroopa Liiduga on tingitud soovist osaleda otsustusprotsessis ja olla võrdne partner Euroopa riikidele.

Siim Kallas põhjendas peaministrina Riigikogus liitumist nii: “Seniste vaesemate liitujariikide kogemus kinnitab, et Eesti ja meie saatusekaaslaste jaoks tähendab Euroopa Liiduga ühinemine elanike heaolu ning sotsiaalse turvalisuse kiiremat kasvu. Meie eesmärk ongi kogu ühiskonna ja iga Eesti elaniku heaolu kasv ning Euroopa Liiduga ühinemine on üks kõige olulisem vahend selle eesmärgini jõudmiseks.”

liselt”.

Mõnevõrra lisan hinnatõus vett hirmutajate veskile ka liitumispäeval - bensiinihind ületas äkitselt senise 10krooni maagilise piiri.

Õpime veel ...

Nende mõnesaja inimese hulgas, kes maipüha hommikul olid lippuheiskamise tseremoonia-tele saabunud (Toompeale, Pika Hermannini torni jalamile või Kadriorgu, presidendilossi õuele) nähti ka liigutusepissaraid.

Abikaasa ja väikese pojaga hommikul kell kuus oli ajalugu tegema ärganud ka **Siret Liivamägi**. Ta vaatas pisarsilmil sini-must-valge lipu kerkimist Pika Hermani torni, taustal kõlas “Mu isamaa, mu õnn ja rõõm”. Esitajaks Parlamendi segakoor.

“Meie pere on alati olnud EL-ga liitumise poolt. See avab uusi võimalusi nii üksikisikutele kui ka tervele Eestile, mis on siiski üsna väike riik.”

Eesti ühiskonnalt ootab lastega perekond ennekõike arengut,

muuhulgas inim- aga eriti lapse-sõbralikumana suunas.

Siret Liivamägi ja **Andres Mägi** on pereringis ka välismaal töötamisest rääkinud.

“Mõne aja võiks töötada küll. On hea saada mujal töötamise kogemust,” mõtisklevad farmatseut ja arst.

Mõte täiesti ühtsest Euroopa Liidust tundub neile kahele noorele võimatuks. Nende meelest on normaalne, et suures seltskonnas leiavad üksteist sama kultuuritaustaga riigid.

“Palju räägitud jagunemine uueks ja vanaks Euroopaks või esimeseks ja teiseks Euroopaks on paraku täiesti võimalik!

Eesti riigil oleks Sireti ja Andrese meelest vaja õppida ennekõike vaesematelt ja väiksematelt EL-riikidelt nagu näiteks Iirimaa.

“Iirimaa ainulaadne tõus EL vaesest ääremaast liidu eesistujariigiks põhineb suuresti projekti-rahastuste osaval kasutamisel. Selles asjas on Eestil veel palju

õppida”, arvab perekond.

Silmapilkne passikontroll

EL liikmestaatusega seotud vaoshoitus jätkus Tallinnas terve päeva jooksul.

Pidutsevate eestlaste asemel nähti linna peal liikumas ennekõike välismaiseid turiste, kelle enamik koosnes seekord tavapärase soomlaste asemel hoopis inglasedest.

Kõige selgemalt tuli Eestis alanud uus ajastu esile sadama passijärjekorras. Noor piirivalvur vilksas ainult korra passipilt ja ulatas sinikaanelise dokumendi tagasi. Kas nii kiirelt see siis nüüd käibki?

“Just täpselt nii kiiresti!” vastas ametnik naeratades.

Rain KOOLI

Soome keelest tõlkinud

Piret KOOLI

Reportaaž ilmus KySa 3.05.2004

Viinaralli kiiruskatsed jäid ära

Soomlased varusid mõistlikkuse piires õlut ja igihaljast, kui impordipiirangud seoses Eesti Euroopa Liidu liikmesriigi-staatusega lõppesid.

Viinaralli liinil Eesti-Soome jäi osavõtjate vähesuse tõttu oodatust rahulikumaks. Kuulujutud olid palju suuremad. Helsingist Tallinna suunduvatel laevadel oli sõitjaid sama palju kui tavalistel nädalalõpureisidel. Ja Tallinna kauplused ei pidanud inim-masside rüseluse tagajärjel poeuksi ja -riiuleid paikama.

Reisijatesadamas ei olnud näha kõiki neid lugematuid furgooone, mis Eestis liikunud kuulduste põhjal kõik olid Lõuna-Soomes välja üüritud. Ikka selleks, et korralikult viinaralliks valmistuda.

Sadama A- ja B- terminaali läheduses paikneva SadaMarketi riiulitevahedes on tänu lugematu-tele märjukeselasistidele küll vaid kitsukesed teerajad, kuid liikumist see siiski ei takista ja rahvast pole ka kes teab kui palju.

Odava alkoholi müüja kuulsust SadaMarket siiski ei soovi. Kui kaupluse infopunktist päeva kohta kommentaari küsin, on vastust resoluutne: "Tavaline pühapäev. Aga me ei anna intervjuusid. Ja siin ei tohi pildistada. Turvamehed võtavad teilt filmi ära."

Minu õnneks ma turvameestega ei kohtu. Ja digitaalkaameras pole filmi.

Ajakirjaniku kohalolek häirib sel päeval ja selles piirkonnas teisigi: marketi ukse ees on soomlastest kliendid: "Mitä v...ua sä siinä vakoilet! (V...u, mida sa siin

luurad!)" näitab päikesepaistes seisev paarike oma tõelist palet.

Kõik ei vii viina

Odav alkohol huvitab tagasihoidlikkusest hoolimata siiski ja seda loomulikult ka ostetakse. Ent siiski häbenevad seda tunnustada nii eesti müüjad kui soome ostjad. Või häbenetakse seda vaid ajakirjandusse/avalikkuse ette jõudmise pärast?

Sadama D-terminaali kaupluse müüja on juba jutukam. Tema sõnul olid esimesed nõ. vaba alkoholi päevad tavalise nädalavahetusega võrreldes vaid veidike vilkamad.

"Olukord on meil täielikult kontrolli all püsinud. Kuulujutud ja eelarvamused olid tõelisusest hullemad."

Anne Viinika on tulnud sõpradega Seinajoelt Tallinnasse oma sünnipäeva veetma. Väike seltskond on tavapäraste turistide

seas erand. Olgugi, et laeva oodates juuakse purgike siidrit, pole koju kaasaviimiseks näha ühtegi pudelit ega kasti.

"Tegelikult üks väike pudel siiski on, "Vana Tallinnat" emale", tuleb sünnipäevalapsele meelde.

"Me oleme sõpradega nii kehavad viinajoojad, et kui vahel harva pudelit vaja läheb, on võimalik see ka Alkost (*Soome alkoholi-poodide kett*) osta," selgitab Jari Haapala olematuid laste.

Valuutat rohkem - raha rohkem vahetatud

Ykkösmatkade Pärnu reisijuhina töötav Seppo Rosenqvist ei usu, et tema "hoolealused" nüüd piirangute lõpetamise pärast aru kaotavad. Usk põhineb kogemusel ja reisuliste vanusel - pensionärid tulevad Eestisse teistel põhjustel.

"See seltskond, kes siit just läks, võttis ehk tavapärasest veidi rohkem hulgi laost kaasa, kuid

mingeid radikaalseid muutusi pole küll täheldanud”.

”Pikkaisen enemmän” ehk ”tibake rohkem” on päeva sõna ka valuutavahetuspunktis, kus töö-tab **Kairi Kuli**. Tema sõnul pole uus kord soomlaste rahavahetus-harjumusi muutnud.

”Erinevus tavalisega on pigem aimatav. Aimduse võrra ehk on rohkem vahetatud kui tavaliselt.”

Silja Line'i katamaraan Sea Cat on pilgeni täis, teekond laeva on vaevalisem ning järjekord liigub aeglasemalt, sest praktiliselt kõigil on kaasas mingisugune ratastega varustatud alkoholilaadung.

Populaarseim kombinatsioon paistab olevat neli kasti õlut (*kartongpakendid, milles purgi-õlled*) ja kümne viina pakend.

Arvutan selle kärutäie hinnaks nii umbes 115 eurot, ehk teisisõnu - tasuta alkoholi ei ole ikka veel olemas. Isegi mitte Eestis.

Rain KOOLI
Soome keelest tõlkinud
Piret KOOLI

ID-kaardiga reisimisest Euroopa Liidus

Alates 1. maist võivad Eesti kodanikud lisaks passiga reisimisele ületada Euroopa Liidu ja Euroopa Majanduspiirkonna (EEA) liikmesriikide ning Šveitsi Konföderatsiooni riigipiire Eesti kehtiva isikutunnistusega (ID-kaardiga). Eesti Välisministeerium soovib piiriületusprotsessi kiirendamiseks esialgu kasutada passi. Samuti juhib välisministeerium tähelepanu asjaolule, et kui Eesti kodanik viibib teises liikmesriigis kauem kui kolm kuud ja ta peab oma viibimise selle riigi pädevas ametiasutuses registreerima, võib ta selleks vajada passi.

Tulenevalt Eesti Euroopa Liiduga Ühinemislepingu jõustumisest 1. mail 2004 lihtsustus reisimise kord vaid Eesti kodanikele. Välismaalase passi omanikud peavad endiselt eelpoolnimetatud riikidesse sisenemisel esitama passi ja vastavalt nõuetele omama ka viisat. Jätakuvalt on aga välismaalase passi omavatel mittekodanikel õigus siseneda ilma viisata Lätisse ja Leedusse.

Euroopa Liidu kodanike ID-kaardiga Eestisse reisimisest

Alates 1. maist võivad Eestisse saabuvad Euroopa Liidu ja Euroopa Majanduspiirkonna (EEA) liikmesriikide ning Šveitsi Konföderatsiooni kodanikud ületada Eesti riigipiiri kas kehtiva passi või isikutunnistusega (ID-kaardiga), mille on välja andnud Euroopa Liidu liikmesriigi, EEA liikmesriigi või Šveitsi Konföderatsiooni pädev asutus.

Lihtsalt hea teada ehk mis muutus Soome reisimisel ja tööle tulekul

? Kõikide uute Euroopa Liidu maade kodanikud võivad alates 1. maist ületada Soome piiri passi või isikutunnistuse ettenäitamisel.

? Autojuhilube ei peeta reisi-dokumentideks.

? Passi ei lööda enam maale-tulekutemplit.

? Soomes võib ilma mingite formaalsusteta viibida 90 päeva. Otsides tööd, võib see aeg olla ka pikem, oletades, et töö saamiseks on head eeldused.

? Kui inimene soovib Soome jääda kauemaks kui kolmeks kuuks, peab ta end registreerima kohalikus politseijaoskonnas.

? Euroopa Liidu uutele liikmesriikidele on kohaldatud teatud üleminekureeglid, mis Soomes jõustuvad 1. maist.

? Inimeste vaba liikumist piiratakse tööjõu osas. Kõik muud rühmad (ettevõtjad, teenuste pakkujad, üliõpilased jne.) võivad vastavalt Euroopa Liidu reeglitele vabalt liikuda.

? Tööjõu vaba liikumist puudu-

tavad piirangud kehtivad kaks aastat. Neid on võimalik pikendada veel 2+3 aastat, juhul kui tööturul tekib tõsiseid komplikatsioone.

? Tööjõu vaba liikumise piirangud ei puuduta inimesi, kellel on liitumispäeval olemas vähemalt üheks aastaks antud töö luba või kes saavad peale liitumispäeva (1.05) vähemalt ühe aastase kehtivusega töö-tegija elamisloa. Töötaja perekonnaliikmeid, kes liitumispäeval elavad seaduslikult koos töötegi-jaga Soomes, mainitud piirangud ei puuduta.

? Kui inimene on leidnud endale Soomes mingi töökoha, siis teeb otsuse elamisloa välja-andmisest või sellest keeldumise-st, kohalik tööjõubüroo. Otsust võib taotleda enne Soome tulekut Soome saatkonnast või siis alles Soomes (EL kodanikel on õigus 3 kuud vabalt Soomes viibida). Juhul kui tööjõubüroo otsus on positiivne, registreeritakse elamisõigus

kohalikus politseijaos-konnas. Varem tegeles selle ülesandega Välismaalaste Amet.

? Positiivse otsuse eelduseks on töökoht Soomes, Soome töö-seadusandlusele vastav tööleping ning asjaolu, et vastavale töö-kohale ei ole kohalikul tööturul võimalik leida sobivat töötajat.

? Üleminekureeglid ei puuduta eesti ettevõtete Soome vahenda-tavat renditööjõudu või ettevõtete Soome saatetavat tööjõudu.

? Eestis elavatele kodakond-suseta isikutele või kolmandate maade kodanikele jäävad kehtima senised reeglid, mille järgi saat-kond väljastab elamisloa ja viisa-sid.

? Välismaalase abikaasa ja nooremad kui 16 aastased lapsed võivad reisida passiomaniku passiga kui sinna on märgitud nende nimi ja sünniaasta ning abi-kaasa ja üle seitsmeaastaste laste fotod.

Me valime Euroopa Parlamenti

Mõjuvõim või vaid väike pikantne lisamaitse?

Soome Vabariigi peaminister **Matti VANHANEN** on veendunud, et Soome alaliselt elama asunud välismaalasi tuleks võimalikult palju ja mitmel tasandil Soome ellu ja otsustamisse kaasata.

“Uus ajastu ja ka Eesti uus staatus toob kaasa muudatusi kõigis Euroopa Liidu riikides,” tõdes Vanhanen viidates võimalusele, et juunis saab Soomes alaliselt elav eestlane oma hääle anda soovikorral hoopis Soome kandidaadile.

Peaminister Vanhanen muret siiski ei tunne.

“Võrreldes teiste Euroopa Liidu riikidega on Soomes muulasi protsentuaalselt kõige vähem. Seega välismaalased valimistulemust oluliselt ei mõjuta.”

“Need välismaalased, kes Soomes oma hääleõigust kasutavad, jagunevad oma poliitilise maitse poolest üsna tasaselt nii nagu ka soomlased. Senini ei ole mingit näidet selle kohta, et välismaalased hääletaksid kuidagi teist moodi kui soomlased,” tõdes Vanhanen.

“Fakt, et välismaalastel on

*Käib ka kohvikus: Päikeselisel pühapäeval, 15. mail, jõudis peaminister **Matti Vanhanen** ka kohvikusse, ehkki õhkond oli tõine*

võimalus ja õigus meie tulevikku mõjutada, kuulub niiõelda uude süsteemi ja uude ajastusse,” selgitas peaminister.

“Üks soomlasest Euroopa Parlamendi liige kandideerib näiteks hoopiski Prantsusmaal, ehkki on Soome kodanik. Seegi kuulub uude ajastusse,” seletas ta.

“Paljud asjaolud on muutunud ning pikaks ajaks. Need annavad uuele ajastule ehk sellise pikantse lisamaitse, kuid need ei oma suuremat sisulist tähendust,” kinnitas Soome peaminister.

Välismaalastega koos!

Peaminister kutsus üles parteisid ja kohalikke omavalitsusi, aita-

maks välismaalastel kohaneda ning rõhutas kodunemise vajadust ja kodutunde olulisust.

“Kõigis linnades ja maakondades, kus elab välismaalasi, tasuks seda tähele panna. Siin endale kodu loonud võõramaalasi tuleb tähele panna, haarates neid kaasa kohalikel valimistel ja niiõelda oma asjade otsustamisel,” nentis Vanhanen.

“See aitaks välismaalastel paremini integreeruda siinsesse ühiskonda,” kinnitas ta ja lisas “Üsun, et see on kõigi parteide huvides”.

Jan KESKÜLA

EUROOPA PARLAMENDIST:

- Euroopa Parlamendi valimised toimuvad **10.-13.juunini**. Eestis ja Soomes valitakse parlamenti samal päeval ehk pühapäeval **13. juunil**.
- Vastavalt 1957. aastal sõlmitud Rooma lepingule koosneb Euroopa Parlament “Euroopa Ühenduseks liitunud rahvaste esindajatest”.
- Esimesed Euroopa Parlamendi otsesed valimised toimusid 1979. a juunis, mil 34 aastat pärast Teist maailmasõda astusid kunagi sõja tõttu eraldatud Euroopa rahvad valimiskastide juurde, et valida ühtse parlamendi liikmed. Raske oleks olnud eurooplastel leida mõjuvamat lepitussümbolit.
- Parlamendi tööd saab hetkel jälgida hispaani, taani, saksa, kreeka, inglise, prantsuse, itaalia, portugali, soome ja rootsikeelse tõlke vahendusel.
- Euroopa Parlament koosneb **25** liikmesriigist.
- 19. mai seisuga osaleb EP ja erinevate komisjonide töös kokku **786** liiget.
- Soomel on hetkel parlamendis **16** saadikut.
- Eestist kuuluvad hetkel erinevatesse komisjonidesse **Siiri Oviir, Mart Laar, Toomas-Hendrik Ilves, Janno Reiljan** ja **Toomas Savi**.
- Parlament valitakse järgmiseks viieks aastaks ehk **2004 aastast 2009 aastani**.
- Euroopa Parlamendi eestikeelne lehekülg internetis: http://www.europarl.eu.int/home/default_et.htm

Lühike sissejuhatus tuletõrjumise ajalukku

Iseseisvuse väärtushinnangud

”Iseseisvus on väärtus, mis säilib senikaua, kuni säilib tahe seda kaitsta”, tõdes president **Lenart Meri**, 1998. aastal Maarjamaa Risti pälvinud Soome iseseisvuse ikoonile, jalaväekindral **Adolf Ehrnroothile** autasu üleandmis-

ti” tähendanud nostalgiat ja unistust, mitte igapäevaseid tegusid, igapäevaseid ohvreid.

Selle järelduse tõestuseks on meie lähiajalugu. Kes tahab seda ümber lükata, peab suutma tõestada oma väiteid.

Retoorikat, teoretiseerimist ja

Kaks suurmeest: Vastuskõnes märkis vana kindral muu hulgas, et «rahvas, kes ei tunne minevikku, on võimetu ehitama tulevikku»

tseremoonial.

Kes on need eestlased, kellel on see iseseisvustahe olnud, ja on üha veelgi?

Tahe puudus, või vähemalt osaliselt, nendel pea sajal tuhandel, kes paanikas hülgasid nii oma kodumaa kui ka Eesti vabaduse eest veriselt lõpuni võidelnud kaasmaalased.

Põgenikud lasid iseseisvusel ja Eestil minna, kui vaid oma nahk sai päästetud.

“Polnud muud võimalust,” ütlevad need, kes läksid. Ent kelle arvelt, küsib ajalugu?

Ajaloo joonel Eesti iseseisvuse väärtus on sündinud, kasvanud ja muutunud tõelisuseks ainuüksi Eestis. Need väärtused on elanud ja elavad reaalsena ja kogu ühiskonda läbivatena ainult Eesti piiride sees, Eestimaal oma igapäevast elu elanud ja elavate kodanike südames, sõnades ja tegudes.

Väljaspool piire on ”iseseisev Ees-

tõlgendusi kasutades on mõttetu Eesti iseseisvuse ajalugu tulla 21. sajandil enam ümber tegema.

Näiteks on Helsingi arhiivid olnud alati kõigi soovijate kasutada. Tänapäeval on arhiivid lahti ka Tallinnas, samuti Peterburis. Aga laseme ajaloofaktidel enda eest kõnelda.

Siin, Soome lahe põhjarannikul on alati lähtunud sellest, et Eesti iseseisvus kadus 1939. aastal, kui ”keegi avas eesukse”, ja lõplikult kaotati see 1944. aastal, kui ”rahvas põgenes tagauksest”.

Ajaloo tasub siiski mäletada seda fakti, et Rootsi Kuningriik tunnistas kohe peale Teise maailmasõja lõppu nii *de jure* kui ka *de facto* Eesti (ja ka teiste Balti riikide) kuuluvust Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liitu.

Soome ei ole kunagi tunnistanud Eestit (ega Balti maid) Nõukogude Liitu kuuluvaks!

Juba ainuüksi selle seiga taustal

Soomes levib legend ühest Svabatahtliku tuletõrjeühingu pealikust, kes armastas üksikasjalikult rääkida oma ametist ja selle ohtudest. Ent iial ei jõudnud ta teooriast praktikani. Sestap, jõudnud järjekordselt kohale alles siis, kui teised olid tulekahju juba kustutanud, võis ta vaid kibestunult tõdeda: ”Valesti kustutatud!”

See vana lugu meenub mulle alati, kui jälgin väliseestlaste arutelu teemal “nende antud panus Eesti taasiseseisvumise protsessis”. Nii mõnegi mere-taguse targa arvates on Nõukogude Liidust lahku löönud Eesti ”valesti iseseisvunud”!

Stockholmi pagulaste isetegevuslik ”pagulusvalitsus”, tema pseudojuriidiline positsioon ja sellel põhinev tegevus, saavad ajalooliste faktide valguses rolli, mis neile kuulub: näputöö ja klubi-tegevus.

Eesti auks, tuleviku pandiks

Kui 1944. aastal sügisel tõmmati loosi Eesti tulevikust, tuli Hanko kaudu Paldiskisse tagasi 1750 meest neist 3500-st vabatahtlikust, kes olid saanud Soomes lahingkoolituse ning osalenud lahingutes nii Karjala maakitsusel kui Soome merevägedes.

Nendel meestel, **Soomepoistel**, nagu rahvas neid kutsuma hakkas, oli tahe ja soov kaitsta Eesti vabadust ja enesemääramisõigust. Soome lahe põhjakaldalt koju pöördunud võitlejate selge moto oli kirjas ka nende lipul: Eesti auks - tuleviku pandiks!

Ülekaalukate jõudude vastu võideldes panid need noored mehed Eesti vabaduse nimel oma elud kaalule.

Ja sündis ime: Soomepoisid peatasid punaarmee pealetungi Tartu rindel! Ehkki olukord oli ajutine, piisas nende meeste võitluse läbi saavutatud kahenädalasest lisaajast rohkem kui 60 000 eestlase põgenemiseks üle mere.

Tasub meeles pidada, et relvaga maad kaitsnute iseseisvutahtest on

(Jätkub lk. 22)

Välis- Eestlased ja ESTO

*Igas hetkes leidub
head ja halba
Seal, kus lõpeb
seal ka algab tee
Meri kustutab kord
jäljed kaldalt
aga hinges püsivad need*

Ülemailmse Eesti Kesknõukogu (ÜEKN) täpne ESTO definitsioon, ja otstarve, siiski on enamus väliseestlastel ühtlane arvamine ESTO kohta. Kirjutan seda "arvamist" oma tähelepanekute järgi.

ESTO mõte on olnud tekitada foorum väliseestlastele oma rahvusliku kultuuri ja omapära säilitamiseks paguluses. Ka on meil sisemine tarvidus seda omavahel jagada, kuid kodumaaga me seda jagade ei ole 1944. kuni 1991. aastani saanud. ESTO on selgelt olnud raudse eesriide siinpoolne nähtus. Ka on ÜEKNi põhikirja rangelt sisse kirjutatud, et Nõukogude Eesti ei saa osaleda selles organisatsioonis. Kas praegune Eesti saaks teiste maade hulgas ÜEKN liikmeks hakata, ma ei tea.

Võime vabalt defineerida ja grupeerida väliseestlust ja väliseestlasi. ESTO algatajad ja kandjad kuni Eesti iseseisvusemiseni 1991, olid endised põgenikud, kes oma elu ja vabaduse säili-tamiseks jätsid maha oma kodumaa, oma sugulased, sõbrad, ja maise

Korraldamine käib üle jõu: Riia pidu oleks äärepealt olemata jäänud. Korraldajate nimekirjas on hulk nimesid, kes juba mitu aastat Eestis edukalt mh. laulupidusid on korraldanud.

Väliseestlast pole enam Need, kes seda nimetust õigusega kandnud, on oma teekonna lõpul. ESTO kohtuti saatusekaaslastega.

Eesti keelt ja kultuuri saab Eestist: Piirid on lahti, ja igauks, kel kodu välismaal ja soov Eestit külastada saab seda nüüd igal võimalusel teha.

Kes korraldab ESTO 2008? Seda ei tea täna keegi. Vastuseta on ka küsimus, kas üldse on vaja korraldada. Kodueestlastel pole sel peol tähtsust. Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu otsustab pärast Riia suurpidu, kas väliseesti kultuuripäevade traditsioon jätkub või mitte.

Kas ESTOde aeg on läbi?

varanduse. Mittepõgenikest väliseestlased elavad välis-maal tavaliselt omal valikul, ja Läti, Leedu, ja Venemaa ei olnud neile välismaa, kui nad võõrsile valgusid. Kellele oli eesti keel ja eesti meel armas, võis seda nautida, ja aren-dada otseselt Eestiga. Siiski on veel üks väiksem grupp eestlasi, kes jäid sundasus-tamise tagajärjel Vene-maale. Ka on eesti kultuuri aren-dajaid Siberis ja mujal Venemaal; nende esiisad 130 aasta eest läksid tsaari üleskutsel omale Venemaa põhjatuses "hingemaad" saama.

Üks nimetatud ESTO 2004 ees-märke on siduda väliseestlasi üle maailma. Endised Nõukogu Liidu väliseestlased aga ei ole põgnikud kunagi olnud, ehk lihtsalt öeldes, nad ei ole põgenend eestlaste saatusekaaslased. Et siduda kõike väljaspool Eestit elavaid eestlasi ühte väliseestlaste gruppi näib küll väärtuslik püüe olema, kuid selle tähtsus on nigel; soome end parem ühte meie päris kodumaaga - Eestiga.

Külastasin äsjaseid XX Aust-raalia Eesti Päevi Adelaides. Osa üritustest oli läbi viidud Eestist tulnud jõududega. Küll aga andsid publikule suurt rahuldust Austraalia omad koorid, rahvatantsu grupid ja teater. Oli koht ja aeg, kus endised põgenikud ja ka väiksel hulgal nende järglased, said jagada üksteisega eesti kul-tuuri ja eesti meelt. Koori-juhtidest seal

olid kaks juba kaheksakümnetes aastates. ESTO huvilisi oli Austraalias vähe, kuid eelseisvast laulupeost Eestis räägiti kui suurest tõmbenumbrist.

Soomest küsib Rain Ots: mida pakub 20 000 soome-eestlaste lastele ESTO 2004 Riias? Lihtsalt öeldes, mitte midagi, võrreldes sellega, mida pakub Eesti ise otse Soomelahe kaldal. ESTO on olnud põgenikest väliseestlastele Eesti aseaine.

ESTO oli põgenike püüdlus säilitada võõrsil eestlust ja eesti kultuuri. 56 aastat peale kodu-maalt lahkumist pidi ESTO 2004 peaaegu tulemata jääma. Läti Eesti Selts Riias päästis olukorra. Aga ESTO mõte ja võimalused 2008 on ligemale null. Kodumaa ise pakub endisele põgenikule ja pagulasele kõike, midas üks väikerahvas Läänemere kallastelt üldse oodata võib.

Eesti oma tulevik ja Euroopa poliitika on hoopiski uus peatükk, kuid väliseestlus püsib uuel kujul. Eesti noorukeid tuleb siia järjest juurde, ja nende panus organiseeritud eestipärasest tegevuses on kiiduväärne nähe. Nad on aga peamiselt dollarite jahil, ja ESTO de jaoks neil ei ole majanduslikku kandepinda. Nii on ESTO de tuleviku väljavaated minimaalsed.

Lembit PALM-LEIS

Pärast 55 aastat kohtusid Geislingeni Eesti põgenike laagri gümnaasiumi õpetaja ja õpilane, õp. emeritus Johannes Aarik ja Lembit Palm-Leis. Foto: Helle Vahtra.

Aino Kallas Mardi Laadal

✂ Helsingi Vanas Sadamas, Mardi laadal, 15.nov.2003.

✂ Aino KALLASE päevikutele põhinev monoloog "TERE, SIIN MA NÜÜD OLEN"

✂ Näidendi käsikiri, etenduse lavastus, esitus: näitleja TIIA KRIISA.

✂ Lavakujundus ja kostüüm: kunstnik AIME UNT

Usun, et monoloogi esitamine on näitlejale teatritöös üks raskemaid vorme, kuivõrd vaatajani kanduv emotsioon ja etendusest saadav elamus sõltub ainuüksi ühe inimese panusest. See nõuab nii lavastajalt kui ka näitlejalt, kes selles etenduses olid koondunud üheks isikuks, suurt pingutust, täitmaks tühimikku laval ning hoidmaks etenduse kulgu dünaamilisena. Pea tunni kestnud näitemängu esimesel pooltel olid ülaltoodud hea mängu eeldused suurepäraselt täidetud. Näidendi esimeses veerandis **Aino Kallas** tegutses: avas oma mälestustega täitnud kohvri, riputas tema elus tähtsat rolli mänginud inimeste fotosid pesunöörile ning pühkis kohvrilt leitud paberitelt tolmu. Tolmu pühkimise detail oli õnnestunud viide allikale, millest käesoleva näitemängu tekst oli ammutatud. Kuid kahjuks, mida kauem näidend kestis, seda aeglasemaks jäi tempo ja vaesemaks laval toimuv. Üha enam toetuti Aino Kallase kirjade ja teoste deklameerimisele. On täiesti loomulik, et kirjaniku eraelus toimuv avaldab mõju tema loomingule, kuid siiski leian, et käsikirja kirjutamisel oleks tulnud rohkem rõhku panna päeviku tekstide draama vormi sobitamisele ja vältida kergema vastupanu teele minekut - loomingu ettelugemist. Eluloolises kontekstis on ju ikkagi huvitavam teada saada seda, mida Aino Kallas tundis inimesena, kui seda, mis tema elus toimuvast valgus tema teoste lehtedele.

Kuigi etendus liikus ajalises perspektiivis oma loomuliku rada, jälgides, kuidas särasilmsest Helsingi koolitüdrukust saab eestlasest doktori abikaasa, võõral maal oma küpsuse leidnud kirjanik, kes pärast tormilisi Helsingi aastaid naudib glamuurse suurilmadaami elu Londonis, jäi arusaamatuks, miks näidend algas

esitamise päeva dateerimisega. Kas näidendi autor soovis sellega viidata käimasolnud Aino Kallase 125. sünniaastapäevale või kirjaniku jätkuvalle populaarsusele? Leidus veel teinegi ajalise perspektiiviga seotud veider seik - nimelt näitlejanna kostüümi ja soengu valik, mis esindasid eelmise sajandi vahetust ehk siis Aino

noorusaastaid. Usutavamana oleks tundunud, kui oma elule vaatab tagasi küpsemas eas Aino Kallas, kelle iga oleks paremini kokku sobinud ka näitlejatariga enda omaga. Aga on täiesti võimalik, et mõlemal seigal oli kanda sõnum, mis kahjuks allakirjutatule jäi tabamatuks.

Etenduse kandva teemana oli näidendi tutvustuses mainitud Aino Kallase ja tema elus kesksel rollil mänginud meeste vaheliste suhete käsitlemist. Esimesena peatub autor kirjaniku isal **Julius Krohnil**, kelle äkiline surm jätab kümneaastase tütarlapse ellu traagilise jälje. Järnevalt meenutab

minategelane põgusalt vastukaja leidmata jäänud esimest armastust, mille objekt jääb kahjuks saladuse looriga kaetuks. Ja siis astub Aino ellu mees välismaalt - elukaaslane **Oskar Kallas**. Eesti aastastest pälvivad tähelepanu eelkõige suhted kolleegide **Anton Hansen Tammsaare** ja **Friedebert Tuglasega** ning doktor **Juhani Luigaga**. Ja lõpuks saab vaataja kaasa elada kirjaniku elu ehk kõige draamatilisemale perioodile - suhtele Soome luuletaja **Eino Leinoga**.

Etenduse lõppakord oli aga nukker. Aino Kallas tõdes, et kõik, kellel oli olnud tema elus tähtis roll, olid juba tema juurest lahkunud. Aino Kallase päevikud ilmusid küll autori elu ajal, kuid tõesti, enamused peakangelastest olid jõudnud selleks ajaks juba maisest elust lahkuda. Ja ikkagi pean tunnustama, et etenduses minu ette astunud Aino Kallas - neurootiline ja elus pettunud naine - ei sobinud kokku ettekujutusega jõulisest ning vitaalsest naiskirjanikust. On ju suure kunstniku kõige suurem teos tema elu, ja see suurus jäi lavalaudadel seekord nägemata.

Krista NIEMI

Foto: Tiia Kriisa erakogu

Kultuurifookus Binokkel

Eestlased, kassid ja poliitika

Pealkiri võib imestama panna: mis on ühist eestlastel, kassidel ja poliitikal? Vastus on lihtne – kõik need on kauaaegsele õpetajale LIISA LÖYTTYNIEMILE südamelähedased.

Helistan. Telefon kutsub, kutsub, siis ütleb automaatvastaja Liisa Löyttyniemi häälega, et ta ei ole sel hetkel "kättesaadav", aga kui jätab oma numbri, siis helistab ta esimesel võimalusel tagasi. Äkitselt ei tule mulle oma number meelde-gi. Nii helistan automaatvastajale uuesti. Mõne päeva pärast võtab Liisa ühendust. Varem ei saanud, oli jälle Eestis käimas.

Lepime kokku, et kohtume nädala pärast õhtupoolikul rahvusvahelises tegevuskeskuses. Jõuan kohale pisut varem ning et samas asuva Tampere-Tartu Seltsi büroo uks on lukus, hakkab muretsema, kas seltsi esimees ikka tuleb.

Nädal on pikk aeg, poliitikuna kuulub Liisa mitmetesse komisjonidesse, tal on palju kohustusi ja tegemisi ning ma ei imestaks, kui tal midagi ootamatut vahele võib tulla. Nüüd tean, et muretsesin asjatult – täpselt kokkulepitud ajal on ta kohal.

Järve rannalt jõe kaldale

Eestis käib Liisa sageli ja enamasti Tartus, sest juba peaaegu seitse aastat on ta juhtinud Tampere-Tartu Seltsi tööd. Enne esimeheks valimist oli ta 1994. aastast aseesimees, seltsis tegev olnud aga peaaegu selle loomisest alates. Tegelikult teisest tegevusaastast saadik, täpsustab Liisa ise. Seltsi löid 1989. aastal Tampere ülikooli poisid, nüüd ei ole aga seltsil enam ülikooliga kuigi palju

Süles: Soliidses eas majesteetlik kass Miuru IX Vilma von Narva, kellel meeldib perenaise süles olla.

pistmist. Tänapäevaks on liikmete arv kasvanud 275-ni ning kuigi nimi viitab naabermaade sõpruslinnadele, kuulub seltsi inimesi üle kogu Soome, samuti Rootsist ning Eestist: Tallinnast ja Tartust. Enamus liikmeid on Eestist huvituvad soomlased, kuid leidub ka Soomes elavaid eestlasi.

Küllap oli just Tampere-Tartu Seltsi ja eriti selle esimehe suur roll selles, et läinud (2003a.) aasta oktoobrikuust on Tampere ka Tartu linna infokeskus. Sealt saab kõikvõimalikku teavet Tartu linna ja maakonna kohta, ennekõike turismi seisukohalt olulist infot: kultuurisündmustest, vaatamisväärsustest, reisimisvõimalustest ning sellega seotult hotellidest ning toitlustuskohtadest. Info-keskuses on saadaval ka Tartu kohta ilmunud trükised. Lisaks sellele on keskusel ka Tartu ülikooli õppimisvõimalusi tutvustav roll.

"See on Tartu linnal esimene selline infokeskus väljapool Eestit," märgib Liisa ning lisab, et keskusel on kontaktisikud nii Tartu linnavalitsuses kui ka ülikoolis ning vajadusel saab nendega iga päev ühendust võtta.

Infokeskus asub Rahvusvahelises Tegevuskeskuses Suvantokatu 13, Tampere Tartu Seltsi bürooga samas ruumis. Kaks aastat seltsi sekretärina töötanud **Marita Kurki** töötab sel (2004) aastal infokeskuses Tartu koordinaatorina.

"Marita on väga tubli töötaja ja kartsime, et ta peab meie juurest ära minema. Õnneks jääb ta meie sidepidajaks Tartuga ning on infokeskuses reedeti kella 10–15ni" ei varja Liisa oma rõõmu tubli töötaja üle.

Eesti-huvi Neevalinnast

Liisa põhitöö kuni pensionile jäämiseni oli seotud Aleksanteri kooliga, ta pidas 37 aastat õpetajametit. Huvi Eesti vastu sai alguse sellest, et 36 aastat tagasi olles reisil tollases Leningradis sai Liisa juhuslikult tuttavaks Rakverest pärit kolleegiga. Tutvus arenes

sõpruseks ning Eesti õpetaja elu jälgides õppis Liisa tundma Soome lahe paese lõunakalda inimesi ning kombeid. “Nägin ka, kuidas eestlasi selles riigis koheldi,” jutustab Liisa. “See oli ülekohtune ning ma otsustasin teha kõik endast võimaliku, et seda olukorda muuta. Ma olen suure osa oma südamest Eestile andnud,” kinnitab Liisa.

Nüüd on riigikord ja elu-olu küll teised, kuid Liisa õhin Eesti elu parandada ei ole soikunud. Pigem vastupidi, poliitikuna huvitab teda Eesti käekäik veelgi enam ning eelkõige just poliitika, ühiskonna areng, sotsiaalhoolduse tase.

Emajõe-linnas käis Liisa esimest korda 1989. aastal. Sellest ajast mäletab ta tartlaste kehva-võitu olmetingimusi. Inimesed elasid kuidagi ja lootsid paremat tulevikku. Liisa on käinud Eestis igal pool: maa all ja maa peal, saartel, jõgedel ja järvedel. Linnadest meeldib Tartu talle kõige enam. Ise, ilma kursustel käimata, on ta õppinud eesti keelt ning ei häbene ega karda seda rääkida. Mõni ime siis, et just Liisa Tartu seltsi etteotsa valiti.

Allkirjad alla: 17. oktoobril 2003 kinnitasid Liisa Löyttyniemi ja Tartu abilinnapea Hannes Astok allkirjadega Tartu Linna Infokeskuse avamist.

Minutid täpselt arvel ja südames ruumi kõigile

Liisa Löyttyniemi tihe ajakava täidab kõik ta päevad. Nii on alati olnud, sest juba ülikooli päevil vaimustus Liisa poliitikast ning ka õpetajatöö kõrvalt tegutses ta aktiivselt nii ametiühingus kui ka linnavoli-kogus, kuhu ta valiti esimest korda 1981. aastal. 22 aastat on ta sotsiaalko-misjonis tööd teinud. Kõige selle kõrval oli ja on ka perekond. Kuidas kõigi nende töö-de ja tegemis-tega toime on tulnud?

“Õpetajana töötamise ajal oli tõesti kiire: kuus tundi olin koolis ning iga päev oli ka kaks-kolm koosolekut, kodus käisin vaid magamas,” seletab Liisa ja kinnitab: “Perekond toetas mu tegemisi.”

Liisa abikaasa oli samuti õpetaja, õpetas poistele käsitööd. Pedagoogid on tulnud ka tütardest: Päivi töötab nüüd koolis, Kirsi lasteaias. “Tegelikult ei teadnud kumbki neist, mida õppima minna,” seletab ema. “Vanem tütar Päivi mõtles saksa keelt ja etnograafiat õppida, me abikaasaga soovitasime õpetaja-ametit. Kirsi oli käsitööhuviline ning lasteaednikuna on tal selleks palju võimalusi. Tüdrukud on oma loomult sündinud õpetajad. Muide, ka mu abikaasa vanemad olid õpetajad ning ka omakorda nende va-nemad. Nii et seda liini pidi oleme õpetaja-ametit edasi kandnud. Päivi on neljan-dat põlve õpetaja. Usun, et nii mitme põl-ve puhul on peda-googiamet juba geeni-des.”

Lapselas-test (neid on kokku neli) ei os-ka Liisa praegu veel arvata, kas neidki õpetajaameti meelitab.

Elu paratamatus on Liisa kõrvalt tema elu- ja mõttekaaslase viinud, tütrede oma peredega on aga ikka emale toeks. Teiskos on neil vana maamaja, kuhu kõik suvel kokku tulevad. Mõlemal tütreperel

Saab aumärgi: Läänud sügisel tunnistati Liisa Löyttyniemi Soome Eesti-ühenduste Liidu teenetemärgi vääriliseks. Kulle Raig märki üle andmas.

on sellel krundil oma suvilad. Maatükk ise on juba 1707. aastast ühe ja sama pere nimel. Ka jõulude ajal tuleb pere kokku: neil on jõulu teisel pühäl kombeks ühiselt lõunat süüa.

Liisa linnakodus on aga veel keegi, kes teda igal õhtul ootab. See on kass **Miuru IX Vilma von Narva**. Nagu valitseja, kannab ta nime järel numbrit, mis tähendab, et ta pole mitte esimene Miuru selles peres. Kassid on alati Liisa lemmikloomad olnud. Keslinna kolides ei saanud Liisa oma tollast Miurut mitmekorruselisse majja kaasa tuua ja see jäi tütre juurde. Ühel kevadpeol kinkisid õpilased oma õpetajale uue kassi. Nüüd on koheva karvaga Miuru IX Vilma von Narva juba 12-aastane, igati auväärnes eas.

Kõnnin mööda valgustatud Tampere tänavaid kodu poole. Liisa ruttab pärast meie kohtumist naisühenduse koosolekule. Siiski mahutab tema tihe päevakava koosolekutel istumistele vastukaaluks ka aktiivseid treeningtunde, kolm korda nädalas. Mis aga kõige olulisem: tema südames on palju ruumi: oma lastele ja lastelastele, karvasele Miurule, haigetele ja puuetega inimestele ning pensionäridele Tampere ja Tartus.

(jätkub lk.12)

Kuidas iseloomustada Liisat?

(Algus eelmisel leheküljel "Eestlased, kassid ja poliitika")

Marita KURKI, Tartu infokeskuse koordinaator:

Kui ma kaks aastat tagasi Tampere Tartu Seltsi tööle tulin, aitas ja nõustas Liisa mind igati. Ilma tema abita poleks ma seltsi asjadega hakkama saanud. Ülemusena on ta kannustav ja ergutav, oskab hästi töid ja tegemisi delegerida. Eriti oluline tema puhul on aga veel see, et Liisa oskab kiita ja kiidab, kui selleks põhjust on. Kiitustega ta kitsi pole. Liisa käitub väga kindlalt ning probleemide kerkimisel lahendab ühe olukorra ära ning siirdub alles seejärel järgmise ülesande juurde. Hea ülemus.

Kirsi LÖYTTYNIEMI, tütar:

Tulin nüüd esimest korda mõttele, et tegelikult võiksin oma elu lapsepõlves iseloomustada ema valimiskampaania reklaamiga – piirid ja armastus, turvalisus, üksteise eest hoolitsemine, hea argipäev... Meie elu ei olnud ainult üks suur lillepitu, vaid see oli tõepoolest hea ja arvestav igapäevaelu.

Kui olin laps, oli ema tööpäeva järel enamasti kodus. Eriti armastasin ma õhtujutuhetkede tunnet. Sooja teki sees oli mõnus kuulata samu tuttavaid muinasjutte ikka uuesti ja uuesti. Mingil hetkel, see oli kusagil minu kümnenda eluaasta paiku, luges ema need hiirekõrvile loetud jutud helilindile, mis oli malbe vihje iseseisvumisele selleski küsimuses.

Talvised laupäevad olid meie pere ühised päevad. Kohe hommikul startisime Kaupi metsa suusaradadele. Mul on praegugi silmade ees ema kätspunases tepitud suusaülikonnas ja taevakarva sinistel puusuuskadel (muide, nende vahetamisest plastikuuskade vastu ei toibunud ta kunagi). Päeva lõpetamiseks käisime saunas ja sõime saunalaval kerisevorsti. Hiljem, puhastes öösärkides, pugesime kagarasse tekkide alla diivanile, kus sõime vaniljejäätist ja külmutatud marju, vaadates samal ajal telerist Sherlock Holmes'i ja silitades Miuru-kiisut.

Urve KORJULA

TERETULEMAST

EESTLASTE III SUVEPÄEVADELE
14.-15. augustil Tampere lähedal
Näsijärve kaldal Lammasniemis

kuldne liivarand ja kohisev männimets,
seltskonnaeluks ja privaatsus

Tampere Eesti Klubi pakub:

seltskonnamänge
võistlusi kõigile
loterii
mängib eesti bänd "Mehed ei nuta".
saunamõnused

Töötab kohvik ja müügilett.
Loe lähemalt meie koduleheküljelt:
www.eestiklubi.net

Avatud on Hädaabi ja Esmaabipunkt
ööbida võid telgis
või ettetellimisel tubades.
Vihmasaju eest on võimalik varjuda Lammasniemi
puhkemajakesse.

Ootame külla kõiki, kel huvi meie tegemiste vastu
ja sooviks lõbusalt aega veeta.

Võta julgelt ühendus:

Ringa Lotta tel. 046-8102599
Reet Nikkanen tel.040-7766541

Tervitades,
Tampere Eesti Klubi ry

 SILWA - A U T O

Suurepärane näide

Soome ja Eesti

Koostööst

**Suomalais-virolaista yhteis-
työtä**

parhaimmillaan

P i r k a n m a a n K ä y t t ö A u t o

KÄYTTÖAUTO

SEAL, KUS TUNNE JA MÕISTUS KOHTUVAD

Intervjuu Kaarina SUONIOGA

See maja on olnud töökohaks paljudele eestlastele, kes siin kas muusikat teinud või osalenud kongressil. Nii nagu Sidneyst teab enamik mitte-austraallasi vaid ooperiteatrit, on Tamperegi paljude inimeste maailmakaardil seetõttu, et siin on Tampere-talo. See on kultuuri-, teadus-, äri- ja filosoofiakeskus.

Direktriss Kaarina SUONIO, kuidas sündis Tampere-talo?

„Kõik algas sellest, et Tampere linnaorkestril oli oma kodu vaja. Linnal oli orkester, kes harjutas ja andis kontserte ülikooli aulas, raekojas - lühidalt öeldes kus juhtus. Oma ruume pillimeestel polnud.

Samal ajal (1980-ndate aastate lõpp) toimus Soomes majanduse struktuurimuutus. Tampere oli traditsioonidega tööstuslinn, kuid järsku haihtus kõik õhku. Oli vaja midagi uut välja mõelda,“ räägib Suonio.

Nii otsustatigi teha kultuuri- ja kongressikeskus, mis oleks koduks orkestrile, kuid aitaks kaasa ka majanduse arengule.

Tulemuseks oli Tampere-talo, mis on senini suurim kongressikeskus. Ja seda mitte ainult Soomes, vaid kogu Põhjamaades.

1990. aasta kevadel proovis vastvalminud maja ja akustika ära Juice Leskinen. Sama aasta suve lõpus, 20. augustil, alustas Tampere-talo esimest hooaega dirigent Esa-Pekka Saloneni ja The Philharmonia London-orkestriga.

Tänaseks on majas väljakujunenud rütm: päeval toimuvad majas mitmesugused ettevõtete üritused, konverentsid ja seminarid. Öhtul, kui konverentsikülalised lähevad linna peale aega veetma, on linnaorkestril aega vabalt oma katuse all harjutada ja kontserte anda.

Suonio sõnul pole selline kont-

septsioon uus, vaid on Põhjamaades läbi proovitud.

„Tampere-talo on iseseisev aktsiaselts, mis annab meile päris suure iseseisvuse. Orkester on meie üüriline,“ seletab Suonio.

Majas on mitmeid erineva suurusega saale, mida seminaride korraldajatele välja üüritakse.

Aasta jooksul peetakse 20 rahvusvahelist kongressi, kokku toimub majas igal aastal aga rohkem kui 700 erinevat üritust.

„Pakume igal aastal oma publikule ka mõne suurema teose. Tuleval sügis-talvel ootame jälle külalissetendust Eestist: RAT Estonia toob lavale koreograaf Mai Murdmaa lavastatud P.Tschaikovski balleti „Pähklipureja“.

Kultuur ja NOKIA

„Maja on piirkondlik tõmbenumber,“ kinnitab Suonio ja jätkab „Seadsime endile tingimuse, oleme avatud iga päev, et kes tahes turist või linnaelanik tunneb end oodatuna. Meil on kohvik, näituseruumid. Niisama uudistajad ei häiri kuidagi seminaride ja konverentside tegevust. Erandiks on mõni kord aastas NOKIA üritused, kus kogu maja on turvameeste poolt sisse piiratud ja ühelgi kutsumata isikul ei ole asja lähemale kui 10 meetrit,“ kinnitab direktriss.

Soome meedias on jõuliselt esitatud Pekka Himase väidet, et infotehnoloogia ajajärk Soome

majanduses hakkab läbi saama. Kuigi 10 aastat tagasi toimus struktuurimuutus traditsiooniliselt tootmiselt IT-le, leidsid Soome ettevõtted siiski võimaluse jätkata tehnoloogiat, riistvara tootmist. Toodeti edasi paberit, ja hakati tootma mobiiltelefone. Nüüd aga oleks konkurentsi juhtpositsiooni säilitamiseks vaja uut struktuurimuutust - rõhuga sisu tootmisele.

Kas Tampere-talo läheb NOKIAst mööda?

Suonio ei usu, et kultuur võiks NOKIA asendada.

„Kultuuritooteid on palju raskem müüa. Nende väärtust ei saa hinnata üheselt. Mingi Soome bändi või arvutimängu või muusikaloo kui toote müügiõn on juhuslik. Kultuur ei ole selline asi, mida saaks pakki panna ja tootena kellelegi maha müüa. Kultuurist saadav kasu tuleb teist kaudu. See teeb maja tuntuks. See on reklaam,“ nendib Suonio.

„Tampere linn peab orkestrit üleval, orkester on osa linna organisatsioonist. Kõik, trummilööjast dirigendini, on linna palgal, raha tuleb aga maksumaksjalt. Orkestri enda sissetulekud on nende kulude kõrval sümboolse tähtsusega. Kuid orkester on linna jaoks imagoküsimus. Ja igal tõsiselt võetaval linnal peab olema oma sümfooniaorkester. See teeb linnale reklaami kaugemal, kuid tõstab ka linnaelanike elukvaliteeti. Muidugi ei käi kõik inimesed

(Jätkub järgmisel leheküljel)

kontserdil, kuid kultuuri mõte ongi elavdada elutegevust kogu linnas.

Nii et Eri Klasi (*Tampere Filharmonia ja Linnaorkestri dirigent Eri Klas pikendas selle aasta märtsis töölepingut 2006 aastani*) **palkamine on majan-duslikult ära tasunud?**

„Muidugi on!” kinnitab Suonio ja lisab: „Konkreetset kasu on loomulikult keeruline kokku arvutada.”

Linna elanike arv on pidevalt kasvanud. Kodulinna valides eelistatakse sageli Tamperet. „Ka ettevõtlus tekib sinna, kus on inimesi, ja inimesi on seal, kus neil on head elutingimused,” nendib Suonio.

Filosoofia

Tampere-talo on tuntud ka Filosoofia-päevade poolest. Esi-meste päevade ajal lookles maja ukse taga pikk järjekord. Korraldajad olid rõõmsalt üllatunud. „Keegi meist ei osanud midagi sellist arvata, kõik tahtjad ei mahtunudki saali,” meenutab Suonio.

„Filosoofiapäevade mõte sai alguse sellest, et tahtsime pakkuda midagi uut ja huvitavat niiöelda tavalisele inimesele. Sümfooniaorkestri kontserdile võib pileti osta igauks ilma, et ta sellest muusikast midagi rohkemat taipab. Konverentsid on aga tavaliselt suunatud firmadele ja erialainimestele - tava-inimene sinna ei satu. Tahtsime need kaks asja kuidagi ühendada.“

Korraldajad kutsusid kokku filosoofe ja müüsid pileteid. Ja see osutus just selleks uueks, mida inimesed vajasid ja millest huvitusid. Saal täitus inimestest, kes olid silmanähtavalt süvenenud ja mõtlesid kaasa.

„Oli imeline jälgida, kuidas publiku seas üks või teine kogu hingest püüdis kõike oma vihkusse või kavaservale ülestähendada,” naeratab Suonio.

Õnnestumine tiivustas ning sel aastal toimuvad Filosoofiapäevad on juba kaheksandad.

Eestit on nende aastate jooksul sel üritusel esindanud **Mart Saarma** ja **Jaan Kaplinski**.

„Akadeemik, mikrobioloog Mart Saarma teemaks oli „Head ja pahad geenid“ ja see oli rohkem teaduslik ettekanne,” seletab direktriss.

„Pärast Saarmat esines aga soome füüsik ja astronoom **Matti Valtaja**, kes kommenteeris ettekannet kui „naiivset ja üks-

kirjutas isegi Eesti sotsiaaldemokraatide programmi,” teab Suonio. „Kaplinski avas üsna hiljuti minu ja mõnede teiste silmad nägemaks Eestis ja mitmes Euroopa riigis sotsiaaldemokraatiale sobivat kasvulava,” seletab poliitik Suonio. „Koos internatsionaali lauldes poeb hinge sama ehe tunne nagu see võis olla 100 aastat tagasi.“

„Aeg on muidugi edasi läinud ja elatustase on radikaalselt paranenud. Probleemid on samad: jälle teeme üle 12 tunniseid tööpäevi. Uutes EL liikmesriikides on need probleemid muidugi teravamalt esil, selle-pärast on Euroopa Liidu laienemine ka sotsiaal-demokraatidele eriti tähtis. Näib, et uute liikmetega on tulnud ka uued aated. Soomes on poliitika aateline pool kaotanud praeguseks tähenduse: poliitikast on saanud ressurside jagamine.“

Ring on täis. Muusika, majandus, filosoofia, eestlased, poliitika ja jälle muusika.

Kaarina Suonio on endine kultuuriminister ja Häme lääni maavanem. Tema isa, **Otto Brusiin**, oli tuntud ja hinnatud õigusteadlane, kes jõudis noore õigus-teaduste doktorina tegutseda kümme kuud punase ValPo (*Soome Kaitsepolitsei*) eesotsas. Just siis arreteeriti kõik Soomes viibivad eestlased ja ingerlased ning loovutati

Nõukogude Liidule. Bruaiin lahkus ValPo juhi kohalt 1946.aastal, kuna ei suutnud sellist poliitikat isiklikult aktsepteerida.

Sellest ajast ei mäleta juunikuus pensionile jääv Kaarina Suonio kuigi palju. Väikese Kaarina mälus on aga pilt isast, kes mängib töökabinetis klaverit.

Foto ja tekst: Rain Ots

Rahul: Kaarina Suonio teab, millised jõud peituvad filosoofias.

silmset”. Osalejate ja vaatenurkade mitmekülgsus ongi meie ürituste tugevaim külg. Kaplinski ei ole ka filosoof, vaid luuletaja, kuid pidas filosoofilisest aspektist väga huvitava ja meelde jääva ettekande „Kui Heidegger oleks olnud mordvalane“.

„Kaplinski on juba aastaid olnud minu (*Suonio on sotsiaaldemokraat*) aatekaaslane ja hea seltsimees (*puoluetoveri*). Ta on suundumas taas poliitikasse, ja

Teater - see ravimatu nakkus

Esmaspäeval, 28.juunil tehakse Riias, ülemaailmsel eestlaste päeval teatrit. Seekord on laval Göteborgi ja Los Angelese (LA) harrastusteatrid. Ja ehkki LA Eesti Teater käis kümnekond aastat tagasi "Dzinnimänguga" Eestis külas, on trupis üks erand. Olukord on uudne seitse aastat näitlemist harrastanud Leila McLAUGHLIN'ile.

Eesriie avaneb

"Sattusin täiesti juhuslikult 1997.aasta sügisel sellesse trupperi: mulle pakuti Ed.Vilde "Pisuhännas" Matilde osa. Kuigi mul puudusid eelnevalt igasugused kokkupuuted teatritegemisega, võtsin kutse kõhklemata vastu," teatab Leila.

Tegelikult mingi aim siiski oli: "Mängisin 5.klassis klassiõhtul "Tuhkatriinu" näidendis prints," tuleb Leilale meelde.

Kas sealt või emapiimast, kuid kuskilt see pisik tuli: Pärnust pärit tüdrukul on teatris alati meeldinud.

Teatreid on Leila näinud päris mitmes riigis: Eestis, Soomes, Inglismaal ja Ameerika Ühendriikides. Viimane neist on Leila kodumaa olnud 8 aastat.

Tundub uskumatuna, et Hollywoodi külje all võib keegi nautida ka lihtsalt harrastamisest ja elada normaalset, ilma manage-ride, paparazzide ja elupõletami-seta.

"Kuna eestikeelset teatrit Ameerika mandril eriti sageli ei näe, siis on ikka kogu seltskond kohal, kes vähegi teatri vastu huvi tunneb," seletab Leila ja täpsustab, et räägib nüüd vaid oma kogemusest.

Leila on koos trupiga osalenud kolmel korral Lääneranniku Päevadel (1999 Los Angeles, 2001 San Francisco ja 2003 Portland) ja muljed olid võimsad:

"Alati mängisime täissaalile ja saalis oli umbes 300 kohta! Teatrietendusi peetakse Eesti Päevade üheks kõrgpunktiks."

Publik on kirev nii vanuse kui eestikeele oskuse poolest. Kuid see lisab vaid indu ning etendusi mängitakse mitmeid kordi: Los Angelese Eesti Majas esitatakse nõkordusetendused neile inimesetele, kelle pole võimalust reisida Eesti

Päevadele.

"Ja kohal on alati ka sõbrad ja tuttavad, meie põhifännid," naerab Leila.

"Eelmisel sügisel kordusetendunud "Patuoinas" tõi kokku peaaegu 100 inimest. Võrdluseks: eelmiste etenduste puhul on olnud umbes 60 vaataja piires," kõlab ta hääles uhkus.

"Oleme andnud kahel korral Portlandis ka külalisetendusi: "Pisuhänd" ja kaks töötlust A. Tshhehovi ainetel: "Võrgutaja" ja "Abitu olend". Neist viimases mängisin vana ja käredate mutti," itsitab Leila.

"Meile tuli äsja ka kutse New Yorgist ning tõenäoliselt oleme seal septembris ning esitusele tuleb menüü "Patuoinas"."

Teater pakib parasjagu kohvreid: ESTO2004 Riias ootab. Oled esmakordselt Eestile nii lähedal laval - mida tunnend?

"Esialgu on suurem ärevus sees selle pärast, et lähen jälle Eestisse. Aga küll ka Riia omal hetkel oluliseks saab! Vaimusilmas kujutan juba ette seda närvikõdi enne lavalaudadele astumist ning see toob mõnusa tunde hinge. See on mu lemmiktunne - pinget enne lavale minemist!" õhkab Leila.

"Kui kuulsin, et ESTO toimub Riias, siis salamisi lootsin, et saame sinna esinema. On tõeliselt tore, et me trupiga kokkukeppele jõudsime. Ei ole ju niisama lihtne 7 näitlejat, näitejuht ja etteütleva ühele nõule saada."

Miks ometi?

"Miks ma näitlen?" täpsustab Leila ja jääb mõttesse. "Arvan, et kui selle pisiku külge saad, siis on raske vankrist välja astuda."

"Ma ei ole sündinud näitleja, kõik tuleb raskelt... Teksti päheõppimine on raske. Ma ei suuda istuda selle kausta taga ja õppida.

Rollis: Irja Salo

Ka rollitunnetus ei tule mul just kõige kergemalt. Kujutan küll endale vastavat rolli ette, aga seda elustada... polegi niisama lihtne. Selles suhtes on meie näitejuht Astra Shore asendamatu. Ta on minuga kõvasti vaeva näinud ning olen sellest niipalju saanud," on Leila tänulik.

"Kui natuke kehvemini läheb, siis mõtlen, et miks ma end piinan! Saadaks kõik metsa. Eriti kõik need laupäeva varahommikused teatriproovid," raputab ta pead ja kordab "jajah, kell 8:30 laupäeva hommikuti!"

"Aga ma ei saa ja ei oskagi enam teisiti!"

"Meil on väga vahva punkt. Eks see ole ka üks põhjustest, et miks! Meid on püüdnud umbes täpselt 10. Uskumatu, et niipalju aastaid oleme koos eksisteerinud ilma konfliktide ja omavaheliste suuremate arusaamatusteta," nendib Leila.

Peale teatritegemise meeldib LA Eesti Teatri trupile süüa. "Leiame alati põhjuse tähistami-seks. Sünnipäevad, pühad jne. Ükski proov ei lähe mööda ilma möginata: nii kutsume hellitavalt mehhikost pärit avocado dippi guacamole't."

Mõned ihkavad lavale selleks, et end erinevates rollides teostada - et olla keegi teine. Kas lavaelu rahuldab Sinu vajadust?

"Mulle on alati meeldinud vähem või rohkem tähelepanu keskpunktis olla, organiseerida, rahvast taga utsitada. Kuid iial pole mulle meeldinud kõnet pidada. Ma ei ole eriti hea eneseväljendaja, hakkam lausa kokutama kui seisn rahvahulga ees oma sõnadega. Näidelde jääb see mure ära: leia vaid ennast selles rollis, sõnad on juba olemas!"

Sulle on päritolu väga tähtis,

(jätkub lk. 18)

Seltsielu kõrgpunkt: ESTOle viiakse soome kirjaniku Y. Agapetuse „Patuoinas“, milles Leilal on Irja Salo (keskel) roll.

(Algus lk.17)

Eesti on igal sammul “ligi ja südames”. Kas tunned, et oled läbi Eesti Teatri ja eestikeelse näidendi Eestile lähemal?

“Elu ei muutu rutiinseks, ega ka koduigatsus peale tule, kui on seltsielu ja sõbrad!

Mul on siin väga toredad eestlastest sõbrannad!” on Leila rahul ja kinnitab: “See ei ole lihtsalt sõpruskond vaid perekond. Jah, minu pere siin, kodustest kaugel. Kodust eemal olles märkad, kui olulised on sõbrad, kellele alati võid toetuda.”

Ja mis teid ees ootab, kui Riiga olete jõudnud. Kuidas harrastusteater ringi rändab?

“Kaks eelnevat etendust on olnud minimaalsete dekoratsioonidega: laudad, toolid, mõni diivan, mõned väiksemad rekvisiidid. “Patuoinas” oleks aga keerulisem tarida, sest etenduses on seinad olulised. Portlandis ehitati ekstra meile kohapeal seinad. Nii tehakse ka Riias. Reisipagasiks on ainult kostüümid. Kõik muu organiseeritakse kohapeal,” seletab Leila.

Seekord räägime ka rahast. “Loomulikult on reisikulud meie enda lõbu,” tõdeb ta. “Siiani oleme end teatri kassast võimalusel toetanud: lennupiletite või majutamise osas.

Sõit Riia ESTOle saab teoks tänu annetustele. Los Angelese Eesti Teatrit toetasid heldekäeliselt Los Angelese Eesti Selts, Naisklubi, Pensionäride klubi ja Los Angelese Eesti Kogudus.

“Kasutame saadut suure tänu-tundega ning esindame Riias oma kodulinna Los Angelest!” kinnitab Leila trupi nimel.

Ja nagu kombeks, saadab Leila lõpuks teele tervitused: “Teatri-rahvale - Astrale, Helenale, Jürile, Eevele, Mallile, Karinile, Valdurile, Karule, Uvele ja kõigile teistele asjaosalistele!”. Ning viipab meilegi: “Tulge teatrisse!”

**Marta VALS
Fotod: Reet RAND**

Ülemaailmsed väliseestlaste kultuuripäevad **ESTO 2004**, toimuvad **27.-30.juunini** Läti pealinnas Riias.

IX ESTO-päevade korraldus-komitee süütab peotule mõned päevad varem, **20.juunil**, Võnnu lahingu 85. aastapäeval sealse mälestussamba juures Cesises.

Pühapäeval 27. JUUNIL

- ESTO 2004 Pidulik **avatsere-moonia** Riia Kongresside Majas Kohal on Läti ja Eesti Vabariigi presidendid ja valitsuste esindajad. Pärast väikest **kontserti** algab **rongkäik** Riia Vabadussamba juurde.

- ESTO ajal on Riia Vanalinnas avatud kunsti- ja käsitöö näitused, töötavad käsitöökojad. Esinevad folklooriansamblid ja tantsivad rahvatantsijad.

- öhtul toimub Läti Rahvusoope-ris suurejooneline **Galakontsert** tuntud ooperisolistide ja muusikute osavõtul.

Esmaspäeval 28. JUUNIL

- algab **Rahvuskongress**. Samal öhtul näidatakse kirjanik **Albert Kivikase** samanimelise romaani ainetel tehtud mängufilmi **“Nimed marmortahvilil”**.

- Huvipakkuv on kindlasti ka teadlaste konverents **“Väljapaistvad väliseesti teadlased inimsoo probleemidest”**.

- **Teatrihuvilistel** on võimalik vaadata Los Angelese ja Göteborgi harrastusteatri etendusi.

-ESTO-päevade traditsiooni-line **Valguspidu** “Daile” teatris. Valguspeo sümboliks on puu. Meie juured on tugevad kui põlispuul. Puu läbi aastaaegade, läbi elu-lugude, puu eestlase jaoks kui hinge-hiie-sugu-kodupuu püüdlemas valguse poole.

Teisipäeval 29. JUUNIL

- Rannapäev suvituslinnas **Jurmalas**: 30km päikeselist mereranda ja spordivõistlused kuumal rannaliival. Pargis ja tänaval esinevad kunstiansamblid.

- Riia Vabaõhu ja Etnograafia muuseumis peetakse öhtul **rahvapidu-simman**, sest... *just sellisel heinamaal peamegi pidu, kus hämarik koidule ulatab käe...*

Rahvapidu lõpeb loitsuga Eestile ja eesti keelele ühise lõkketule ümber, mis süttib ESTO 2004 tulest.

Kolmapäeval 30. JUUNIL

- Pidulik lõpetamine Riia Toomkirikus, kus tuleb esitami-sele **Helen Tobias-Duesrbergi** **“Reekviem”**, mis on pühendatud esimese küüditamise 55. aastapäevale.

ESTO2004 lõpeb sooviga kohtuda taas nelja aasta pärast kusagil, kus eestlasi leidub.

Tule ja saa kinnitust, et *“eestlane olla on uhke ja hää”!*

**Tere tulemast!
ESTO 2004 Riias
president
Pärja SVARPSTINA**

Las jääda ükski mets...

Üldlaulu- ja tantsupidu 2.-4. juuli 2004

XXIV ÜLDLAULUPIDU JA XVII ÜLDTANTSUPIDU

Neljapäev 1. juuli

Laulu - ja tantsupeo TULI jõuab Tallinna, Raekojaplatsi

Tallinn tervitab lauljaid-tantsijaid pealinna südames

Reede 2. juuli

kl. 14.00 TANTSUPEO PEAPROOV-ETENDUS

Kalevi Keskstaadionil (pensionäridele ja õpilastele)

kl. 19.00 TANTSUPEO I ETENDUS

Kalevi Keskstaadionil, peo moto "Las jääda ükski mets..."

Laupäev 3. juuli

kl. 11.00 TANTSUPEO II ETENDUS Kalevi Keskstaadionil

kl. 14.00 RONGKÄIK (Vabaduse väljak - Lauluväljak)

kl. 19.00 LAULUPEO I KONTSERT Tallinna Lauluväljakul

Pühapäev 4. juuli

kl. 13.00 LAULUPEO II KONTSERT Tallinna Lauluväljakul

kl. 19.00 TANTSUPEO III ETENDUS Kalevi Keskstaadionil

Eesti Ajaloomuuseum pakub vaatamiseks laulupeoteemalisi näitusi

11. juunil avatakse Eesti Ajaloomuuseumi filiaalis Maarjamäe lossis üldlaulu- ja tantsupeoga seotud сувiste sündmuste raames näitus "LAULU VÕIM. Laulu- ja tantsupidude ajaloo Eestis".

Lisaks sellele näitusele on muuseumi filiaalides vaatamiseks üles seatud mitmeid riideesemeid nagu näiteks maestro **Gustav Ernesaksa** viimane, 1990. aasta laulupeo aujuhi-ülirikond, milles laulutaat juhatas viimast korda "Mu isamaa on minu arm". Samuti on esil Eesti pasuna- ja laulukooride fotosid, vanu muusikaõpikuid, laulupeoteemalisi plakateid ja palju muud. Täpsemalt saab infot juba muuseumist. Eesti Ajaloomuuseumi asub Tallinnas, Pikk tn. 7. Internetileheküljel:

www.eam.ee

LAULUPEO I KONTSERDI KAVA

3. juulil kell 19.00

ÜHENDKOOR (üldkoorid)

M. Lüdigi **Koit**

F. Pacius **Mu isamaa, mu õnn ja rõõm**

G. Ernesaks **Muusikale**

U. Sisask **Sanctus**

E. Elgar **Land of Hope and Glory**

PUHKPILLIORKESTRID (kutselised)

U. Naissoo **Tuletoojad**

P. Raik **Kuuvalgel**

T. Kõrvits **Kaunimad laulud**

K. Bruchmann **Arioso**

A. Miido **ESTO marss**

LASTEKOOR

A. Vivaldi **Gloria ja Domine Fili**

G.F. Händel **O sing unto the Lord**

K. Jenkins **Adiemus I osa**

NAISKOOR

M. Saar **Päikesele**

J. Jürme **Rukkirääk**

SÜMFOONIAORKESTER D.

Šostakovitš **Pidulik avamäng**

E. Kapp **Laulupidu** (tsüklist "Tallinna pildid")

H. Berlioz **Marss** dramaatilisest legendist "Fausti needmine"

POISTEKOOR

H. Purcell **Sound the Trumpet**

Tom Fettke **The Majesty and Glory of Your Name**

MEESKOOR

H. Lepnurm **Emakeel**

J. Sibelius **Finlandia**

SEGAKOOR

W. A. Mozart **Kantaat "Päikesele"** (tervikuna)

K. A. Hermann **"Kui Kungla rahvas"** (lauleldusest "Uku ja Vanemuine")

ÜHENDKOOR (lõpus, valikkoorid)

M. Saar **Luule, see ei tule tuulest**

R. Tobias **Eks teie tea**

G. Verdi **Triumfikoor** (ooperist "Aida")

Lihtsalt "Tere Portugalist!"

Eesti

foiniiklased

On väidetud, et vanad kreeklased, foiniiklased ja juudid löid nimetuse "immigratsioon". Juba kaua enne Kristuse sündi jätsid need rahvad maha oma kodumaa, mis ei suutnud elatada kiiresti arenevat ühiskonda, ja asusid otsima uusi maid. Paljud neist istusid paati, võtsid kaasa oma lapsed ja mälestused ning asusid teele - otsima uut ja paremat elu. Massiline immigratsioon sai alguse siis, kui eurooplased avastasid Ameerika, Austraalia ja viimase osa Aafrikast. Miljonid eurooplased jätsid oma kodud ning neist said immigrandid.

Nõnda kestab immigratsioon tänaseni ja jääb ilmselt kestma. On ikka ja jälle inimesi, kes otsivad paremat elu, armuvad võõrsilt saabunud "printsivalgel hobusel" või tahavad lihtsalt minna "seilama" piki maailma, et avastada enda jaoks midagi uut ja põnevat. Nii ka eestlased. Kus meid ei oleks?!

Kui Soomes on eestlasi erinevatel andmetel 12 kuni 20 tuhat, siis Portugalis on meid vaid 30 ringis, kes kõik on sisse-rännanud peale Eesti taasiseseisvumist, mistõttu on kohalik eestlaste kogukond ka suhteliselt noorepoolne. Enamalt jaolt on eestlasi Portugalis toonud see igivana ja püha tunne: armastus, kuid on ka neid, kes on leidnud, et pimedad päevad, vihmased kuud ja külm talv põhjamaal ei ole nende unistuste nimistus. Pole ka ime, et nad leidsid enda jaoks Portugali! Sest

Portugal on Euroopas üks neist maadest, kus päike aastarin-gselt kõige enam taevas särab - keskmiselt 24 päeva igas kuus.

Nagu ikka eestlased võõrsil, hoiame kokku meiegi. Selleks sai loodud ka **Lissaboni Eesti Selts**, mis aktiivsusele vaatamata alles siiski üsna noor. Selts, mis ei ole liikmete arvult suur, kuna elab meid siin ju nõnda vähe, loodi ligi poolteist aastat tagasi. Selle ajaga oleme mõndagi jõudnud korda saata ja palju ühiselt ette võtta ning samuti oleme end ka Portugalis nõ. paika pannud. Hiljuti tunnustas üks portugali suurimatest päevalehtedest *Jornal de Noticias* meie seltsi kui üht olulist kultuurisilda Portugali ja Eesti vahel. Ajakirjanik **Cláudia Luis** kirjutas, et "tutvustamaks ja vahendamaks kahe maa kultuuri on loodud vabatahtlikest koosnev Lissaboni Eesti Selts. Selle seltsi kodulehe www.lisest.org erinevate rubriikide kaudu on võimalik õppida tundma erinevusi portugallaste ja eestlaste vahel...". Just see on olnudki meie eesmärk ja tööd sel "põllul" on olnud tõesti palju, kuna kohalike teadmised Eestist ei ole just kuigi hiilgavad.

Erinevused ja kohanemine

Kui eestlane räägib *romaani-dest*, armastab ta üldjuhul paigutada nad kõik ühte patta: hispaanlased, itaallased ja portugallased. Esmapilgul võibki neid pidada üpris sarnasteks - ühtemoodi tõmmud, temperamentsed ja nende keelteski on ju palju sarnast. Portugallastega võrreldes oleksid eestlased justkui "kolmandast dimensioonist". Kuid seda siiski vaid pealiskaudsel vaatlemisel. On loomulik, et portugallastel on teiste *romaani* rahvastega palju ühist, kuid lähemal uurimisel selgub, et palju ühist leidub üllatuseks ka eestlastega...

Portugal on pindalalt Eestist küll poole võrra suurem, aga mõlemad riigid on ühelt poolt piiratud merega, mõlemad on olnud oma

suurema naabri ikke all, mõlemal on oma naabriga sarnane keel, mida väiksem rahvus räägib, aga suurem mitte. Ja Euroopa mastaabis on siiski tegemist kahe väikese rahvusega. Seetõttu on meie maailmavaates ja -tunnetuses paljugi sarnast. Oleme avalamad ja januneme mõlemad teadmiste järgi teistest maadest ning võõrtest kultuuridest.

Kui pisut üldistada, siis võib portugallasi paljuski konservatiivseks pidada, siin mängib oma rolli maa geograafiline asukoht, aga ka juba sajandeid valitsenud katoliiklik religioon. Erinevalt eestlastest on portugallased väga perekesksed ja perest on sobiv rääkida kasvõi ärinõupidamiste laua taga. Kuid erinevalt portugallastest talumeie, eestlased, kriitikat üpris külma närviga, sest meile on omane eneseironia ning must huumor, mida tihti võrreldakse ka inglaste omaga. Eestlaste ironia juured on vene okupatsioonis. Seepärast ongi portugallastel seda tihtilugu raske mõista. Erinevusi võib leida ka nii portugallaste kui eestlaste sotsiaalsuses. Eestlased ei pea vajalikuks võõraga tühjast-tühjast rääkida, portugallased tee-vad seda meeeldi.

Täpsusest portugallaste puhul, nagu eestlastel kombeks, ei ole juttugi. Isegi pooletunnilist hilinemist ei peeta millekski, paraku ei piirduta alati vaid poole tunniga. Tundub, et peetakse koguni viisakaks, kui hilined kasvõi õhtusöögile vähemalt viisteist minutit. Eestlaste puhul aga võib rääkida peaegu teada-tuntud sakslaste täpsusest.

Kui Eesti pealinnas ei pruugi sa teadagi, kes elab sinu naaberkorteris, siis Lissaboni metropolis tunneb viimne kui majaelanik üksteist, ja mitte ainult majaelanik vaid vaata, et kogu tänav... Portugallased on sõbralikud ja hoolivad - ikka ja jälle kõlab kohtumisel küsimus "Tudo bem?" "Kas kõik on hästi?". Kui eestlane moka otsast poetab "Tere!", siis sellega tihtilugu ka piirduetakse. Portugallane on kaastundlik ja mures ka võõra inimese käekäigu pärast, olles sealjuures väga emotsionaalne. Eestlane on aga rohkem enesekeskne, mida tihtilugu

Lissaboni Eesti Selts
loodi 18. detsembril 2003

iseloomustab kadedus ja isegi kahjurööm, kui naabril halvasti läheb.

Portugalil, mis on tuntud kui maadeavastajate maa, on rikas ajalugu. See kajastub ka Lissaboni väga kirjus tänavapildis. Keda kõike siin ei leidu: hiinlased, hindud, araablased, aafrikalased jne. Kõik see on kasvatanud portugallastes kadestusväärset tolerantsust teiste rahvuste suhtes, mida aga ei saa paraku öelda eestlaste kohta. Eestlaste arvamus on tihtilugu, et Eestimaa kuulub vaid eestlastele ja nii peab see jäämangi! Portugallased hindavad ka eestlastest rohkem erinevaid traditsioone ja "vanu häid asju".

On selge, et inimene tunneb end omas kultuuris turvaliselt. Minnes elama teise kultuuri, tuleb sellest paljugi üle võtta, õppida erinevusi nägema, neid aktsepteerida, et kohaneda uues keskkonnas. Seda oleme meie, portugali eestlased, püüdnudki teha. Kui see ei õnnestu, ei tule Portugalis elamisest paraku midagi.

Euroopa Liidus on ka Portugali eestlased

Eesti liitumist Euroopa Liiduga tähistasime ka meie. Lissabonis oli selleks puhuks korraldatud EXPO-10 näitusel tutvustasid uued liikmesriigid oma kultuuri, käsitööd, moodi, kööki, jagasid tutvustavaid infomaterjale.

Eestist oli näitusele ja Lissaboni sõitnud selleks ansambel "Vägilased", moekunstnikud Tanel Veenre ja Aldo Järvisoo, moefirma Bastioni esindajad ja Haapsalu linnapea Teet Kallas-vee. Kohal oli ka Eesti ajakirjanik Villu Päärt ajalehest "Posti-mees".

Näitus peeti Cordoária Nacionalis, iga näitusepäev oli pühendatud kahele riigile. Eesti oli huviorbiidis 30. aprillil. Külalised kuulasid eesti rahvamuusikat, nägid moeshow'd ning proovisin eesti hõrgutisi, mida pakkus tun-

tud kokk Eestist Imre Kose.

Üritus tipphetk oli 30. aprillil Portugali Paviljonis toimunud suurejooneline gala, millel olid ühendatud kõigi osalejamaade ning võõrustajamaa kultuur ja mood. Galalt tegi otseülekande Portugali riiklik telekanal RTP1.

Euroopa laienemine tõi kiired ajad

Mitmetel LESi liikmetel tuli vastata portugali päevalehtede ajakirjanike küsimustele, poseerida fotograafidele, esineda televisioonis. Peamiselt ikka Eesti tutvustamiseks, kuid räägiti ka kohanemisest Portugalis ja kahe maa vahelistest erinevustest.

Barbara Lettens Leborgne (23) osales telekanali SIC otse-

s a a t e s
Jornal da
N o i t e ,
kaasas Tal-
linna peen-
leib.

Barbara selgitas kui tähtsat rolli mängib eestlase söögilaualeib,

mida Portugalist kahjuks ei leia.

Jutustas ka eesti loodusest: metsadest ja randadest. Viis aastat Portugalis elanud Barbara õpib Lissaboni ülikoolis rahvusvahelisi suhteid ja abiellus hiljuti prantslase **Gregoire Leborgne**'ga, kes on samuti LESi liige

Piret Lepikult Perino (24) tutvus internetis portugallase

Antónioga. Kolm aastat tagasi kolis ta Portugali ja noored abiellusid. Ajalehele *Expresso* kirjutas Piret, et portugallased

ajavad Eesti segi Balkanimaadega, mistõttu küsitakse sageli Kosovo sõja kohta. On juhtunud ka, et ei tehta vahet Ukraina ja Eesti vahel: üks ida (*leste*) kõik.

Piretile meeldib sinne kliima. Piret töötab pesupoes vastutava müüjana, on eluga rahul ning kavatses jääda Portugalis.

Lõpetuseks ütles Piret: "Loodan, et inimesed teistest riikidest hakkavad rohkem huvi tundma Eesti vastu ja näeksid, et me oleme kõik sarnased ja kuulume ühte, olenemata riigist, kus elame või keelest, mida räägime."

Priit Kivi (34) tuli Portugalis kaks aastat tagasi. Siin asutas ta koos sõbraga ekspordiimpordi firma. Priidu meelitas Portugali soe kliima ja kohalik elustiil.

Ainus, millest ta aegajalt puudust tunneb, on eesti köök. Mingisugust diskrimineerimist ei ole ta senini Portugalis kohanud, kuid on väsinud lõputult seletamast kohalikele, mis vahe on Ukrainal ja Eestil ning kus üleüldse Eesti asub.

Dea Klimbek (25)

on Portugalis elanud ligi kaks aastat. Dea kohtus oma praeguse elukaaslasega Eestis ega arvanud, et elu võtab sedavõrd suure pöörde. Dea kinnitab, et on uuel kodumaal hästi kohanunud ning shokist kenasti üle saanud. Dea on teinud muuhulgas ka ajakirjanikutööd. Aasta tagasi tehti talle ettepanek saatkonda tööle tulla. Dea on reisinud kõikjal Portugalis ja tunneb maad hästi, kuid arvab siiski, et Lissabon meelitas oma eksootikaga teda kõige enam. Portugali köögiga on ta rahul, kuid soositud *bacalhau*, rahvusroog tursast, eriti ahvatlev ei tundu. Portugali juustud maitsevad väga, kuid magustoidud on liialt magusad. Dea usub, et Eesti liitumine on igati tervitatav sündmus, mis loodetavasti aitab kaasa Eesti elujärje paranemisele.

Kui meid siin vahel koduigatsus tabab, siis parimaks rohuks on LESi kaasmaalastest liikmetega suhtlemine.

LES toimetis

Algus lk.8

sõltunud nende, enam kui 60 000 eestlase ja nende järeltulijate turvaline elu Rootsis, USA-s ja Kanadas, ja et mitmed Soomepoisid maksid oma verega läände põgenenud kaasmaalaste reispiletite eest.

Kui paljudel lääne heaolust osa saanud pagulastel on see tõsiasi püsinud kõik need aastakümned meeles?

Või kui paljud mäletavad seda, et sõdur, tänu kellele tema põgenemine teoks sai, maksis läände pääsenute vabaduse eest kümnete aastate sunnitööga Siberi söekae- vandustes või metsapunktides?

Vahest on mõnikord olnud kaminatule valgel mõnus selle asja üle "diskuteerida mõne medel-svenssoniga".

Muinasjutt ja tegelikkus

Siiski, võibolla kogu Eesti lähi- ajalugu jõudis absurdseimasse hetke siis, kui Eestis taastati iseseisvus.

Sest just nemad, pagulaste järeltulijad, kellel oli kõige vähem moraalset või legitiimset õigust iseseisvale vabariigile, tulid Tallinnasse esimestena, ainsa kavatsusena haarata poliitiline võim enda kätte!

Kas tulijad tõesti arvasid, et need, kes kogesid lahingute ja Siberi vangilaagrite õudusi või nende järglased, oleksid käsuta- misõiguse Eesti üle loovutanud NEILE lihtsalt mitte millegi eest?

Oli selge, et Stockholmis arvati tõepoolest nii, kuid Helsingis ja Tallinnas nende pürgimuste üle pigem muiati.

Miks küll?

Sel lihtsal põhjusel, et Eesti ja Soome suhted on läbi aegade ol- nud eriti pragmaatilise loomusega.

Samal ajal, kui Stockholmist tuldi üle Läänemere, pagasina vaid halvasti varjatud poliitiline võimu- pürgimus, liikusid üle Soome lahe põhjast lõunasse kütusefirma Fortumi tankerid, transportides annetusena ja osaliselt pikaajalise krediidina õli Muuga sadama tühjadesse õlitsisternidesse.

Seda seepärast, et Soomes peeti tühjast sõnamulinast tähtsamaks seda, et esimese talve iseseiseva, ent pea rahatu riigina, üle elav Ees- ti rahvas ei kannataks külma käes.

Nüüd teame, milline edu tagasi- tulijail oli. Uue iseseisvuse ajaloo- lise tõendusena on olnud see, et Eesti rahvas demokraatia mängu- reegleid järgides osutas kätte nendele Läänemere tagant tulnud poliitilistele üritajatele koha Eesti- maa ajaloos.

Soomepoiste ja Metsavendade vaimsed järeltulijad tegid mere- tagustele selgeks, mis vahet on tõelisusel ja unelmatel; meretagus- sed võisid tulla ja neile anti luba ka minna!

Uued väliseestlased

Aastal 2004 on eestlased üks Soome suurimaid sisserännanute rühmi. Tere tulemast!

Nad ei ole pagulased. Nad on uue vaba Eesti vabad kodanikud, kes on läinud väljaspoole Eestit tööle või õppima; inimesed, kes teadvustavad oma juuri ja on nende üle uhked.

Neid ei ühenda, ega ka koorma "pagulus", mis on alati olnud Teise maailmasõja ajal Eestist lahkunute

vaimseks taagaks.

Seetõttu on nende ettekujutus oma kodumaast ja ümbritsevast maailmast realistlik. Sellisele realistlikule põhjale rajavad nad oma tuleviku ja leiavad endale oma koha kodumaal, Euroopas, või mistahes maailmanurgas. Samas viivad nad laia maailma kaasa tõepärase pildi oma kodu- maast. See on asi, milleni pagulas- põlvkond pole kunagi küündinud.

Juha-Matti MARTIKAINEN

Fotod: autori erakogust

Soome keelest tõlkinud

Kristiina TEISS

Artikli autor,

dokumentalist-ajaloolane

Juha-Matti Martikainen (s. 1951) on

Soomepoiste veterani-organisatsiooni auliige.

Martikainen pälvis Soomepoiste abistamise

korraldamise eest

1998 aastal

Eesti Kaitseministeeriumi teeneteristi ja

2004 aasta veebruaris

MaarjamaaRisti.

BINOKKEL PANEB TÄHELE JA KUTSUB KAASA!

Kuidas kõlaks Pisi-Prill? Aga Kaleidoskoop? Või hoopis ...

Sügisel, koos koolide ja lasteaedadega, alustavad nende kaante vahele ilmumist ka lastele ja noortele mõeldud leheküljed.

Nii nagu lehekülje nimi, on ka sisu teie endi soovitada ja isegi kokku panna.

Alustame aga algusest ehk tulevaste lugejate tööde kogumisest.

BINOKKEL ootab teie pilte, joonistusi, fotosid ja kirjutisi

Teevadest üks olgu "MINU SUVI"

Tööd saata tavalise postiga toimetuse aadressil:

Binokkel c/o Rain Ots

Liinakonkatu 10E23

33730 TAMPERE, Finland

Ära unusta lisamast oma nime, vanust ja aadressi.

Saabunud töödest teeb toimetus valiku.

BINOKKEL avaldab valitud töid oma järgmistes numbrites

BINOKKEL

Soome Eestlaste Liit vahendab
TÕLKIJAID ja TÕLKETÖID
 Info tel. + 358 50 5965413 Rain Ots
www.binokkel.com

Sirpan Bussimatkat
 Hyllilänkatu 1,
33730 TAMPERE
 Telefon: (03) 3640 444,
 GSM: 040-592 5578
 Fax (03) 3640 544

www.sirpanbussimatkat.fi
 e-mail: sirpan.bussimatkat@kolumbus.fi
Sirpan Bussimatkat

**ELA ÖNNELIKULT JA HANGI
 POSITIIVSEID ELAMUSI
 ELA REISIDEGA!**

AS ELA REISID
 Narva mnt.4-206, Tallinn
 Tel.: 6 813 544 GSM: 056-206-685
 Fax: 6 813 545

LAUTERI 1, TALLINN, ESTONIA Tel: (37 2) 645 5252

Eesti Maja
RESTAURANT

For the best Estonian food in Tallinn!

GLOBAL ESTONIAN MAGAZINE LINK

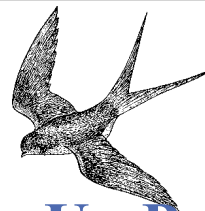

ISSN 1795-1143

BINOKKEL

S Ö L T U M A T U E E S T I K U U K I R I

T E L L I M I S K U P O N G

Lõika välja ja pane ümbrikusse Postita meile!

- Jah, olen Soome Eestlaste Liidu liige
- Ei, ma ei ole Soome Eestlaste Liidu liige

**BINOKKEL c/o Rain Ots
 LIINAKONKATU 10E23
 33730 TAMPERE, FINLAND**

Soovin tellida Kuukirja BINOKKEL:

ERIPAKKUMINE: kingi BINOKKEL!

Nimi _____

Aadress _____

Sihtnumber _____

Linn / Riik _____

Telefon (ainult SELi kasutusse) _____

Kingi saaja nimi _____

Kingi saaja aadress _____

Kingi saaja sihtnumber _____

Kingi saaja linn, riik _____

Telefon (ainult SELi kasutusse) _____

Koos oma tellimusega telli BINOKKEL 10 euro eest kingiks ka sõbrale!

Tellimishind üle maailma 15 eurot / 4 järgnevat numbrit. Tellimus jätkub automaatselt, kui seda ei katkestata.
NB! Selle kupongiga tellides hoiad kokku shokolaaditordi jagu eurosid

Järgmises numbris:

Meie lapsed - kelle tulevik?

- * Kakskeelsus - õnn ja õnnetus
- * Juurteta juurdunud
- * Kuidas vanemaid kasvatada?
- * Loe lapsele, see loeb!
- * Eesti kriis ja ühiskondlik leping
- * Soome lahe alla kaevatav tunnel võib valmida juba aastal 201

27.
september

Kiirelt ja turvaliselt Helsingisse!

➔ E-pilet

Kiire, mugav ja lihtne! Telli hea hinnaga pilet meie broneerimissüsteemist
www.copterline.ee

➔ Info & broneerimine

Lisainfo ja piletite broneerimine Copterline'i klienditeeninduse telefonil **610 1818** ja lühinumbril **1818** või oma reisibüroost.

➔ Lennuplaan

Tallinn - Helsingi iga tund

Esmaspäev - Reede 7.30-20.30
Laupäev 9.30-17.30
Pühapäev 11.30-16.30

Helsingi - Tallinn iga tund

Esmaspäev - Reede 7.00-20.00
Laupäev 9.00-17.00
Pühapäev 11.00-16.00

Tallinn-Helsingi **18** minutit

COPTERLINE

www.copterline.ee